HEINO VÄLI

KUUKA-RAADŽA LUGU





HEINO VÄLI

KUUKARAADŽA LUGU



Illustreerinud
Heldur Laretei

Kirjastus
«Eesti Raamat»
Tallinn 1976

E
V 96
IV - VI

Teine trükk

V $\frac{70802—313}{M 901(16)—76}$ TL—8—13—75

Kristinile

KUUKARAADŽA

Algul oli kõik väga rahulik. Isa luges raamatut, aga Kirsti mängis varvastega. Ta oskas nendega toredasti mängida: võttis oma vändakese tillukeste sõrmede vahele, tõmbas otse näo juurde ja hakkas varbaid liigutama. Varbad ulatusid just parasjagu nii kaugele, et puudutasid ta ninaotsa. Nii hakkas Kirstil ka ninaots koos varvastega liikuma ja tal oli sellest hea meel.

Lõpuks pistis ta suure varba suhu ja hakkas lutsima. See meeldis talle iseäranis. Emale see ei meeldinud; kui Kirsti hakkas varvast lutsima, pani ema talle siputuspüksid jalga.

Nüüd aga olid nad isaga kahekesi kodus.

«Kuule, Kirsti?!» ütles isa. Kirsti vaatas isale korraks otsa ja lutsis varvast edasi. Lutsis, aga teised varbad liikusid samal ajal edasi-tagasi kui tiivake ja liigutasid ta nina.

Isa vaatas ja hakkas naerma. Lõpuks ütles, et noh, kui see sulle nii väga meeldib, eks lutsi siis edasi. Et ega temal sellest kahju ega kade ole. Aga ise mõtles, et ongi hea. Et muidu veel hakkab pilli lööma ja eks katsu siis temaga hakkama saada.

Kirsti aga tüdines varvastest juba varsti. Esialgu

ta ainult tihkus paar korda, kuid siis hakkas nutma.

«Küll on lugu!» ütles isa. «Peaks nüüd see ema ometi tulema.»

Ema ei tulnud. Aga Kirsti pill aina hüüdis.

«Kussu-kussu, kussu-kussu . . .» rääkis isa Kirstile. Kirsti kuulatas korraks ja . . . nuttis edasi.

Aga ema ikka veel ei tulnud.

«Küll on lugu,» ütles isa uuesti. «No küll on lugu.»

«Kui õige laulaks sulle midagi?» arvas isa. «Vahest jätad siis nutu järele?»

«Tõepoolest, tuleb sulle laulda,» ütles isa, kui Kirsti aina nuttis, aga ema ikka veel ei tulnud ega tulnud.

«Mis laulu me sulle siis laulame?» arutles isa. Isal ei olnud üldsegi lauluhäält ja sellepärast ta laule palju ei teadnud. Ja need, mis ta teadis, olid jälle suurte inimeste laulud ega sobinud Kirstile laulda.

«No vaat, nüüd tuli meelde!» ütles isa. «Ma laulan sulle varblaselaulu.»

«Varblane, pisike linnuke,
õue peal nokitseb kaeru,»

tuletas isa laulu sõnu meelde. Seda laulu oli isale laulnud väga, väga ammu tema enda ema.

Isale tulidki laulu sõnad meelde. Aga ta pidas ainult üht viisi ja — kuidas ta nüüd ka laulda katsus — varblaselaulu sõnad ei läinud selle viisiga kokku.

Kirsti muudkui nuttis.

«Küll on lugu,» ütles isa. «Et see ema ka juba ei tule!»



Oleks isa olnud luuletaja nagu onu Juhan, siis ta oleks oma viisile luuletanud sobivad sõnad. Kuid luuleandi isal polnud.

Aga Kirsti nuttis.

«No on alles lugu,» ütles isa. «Ma kas laulan või see nutt ei lõpe niipea.»

Isa proovis mitme laulu sõnu, kuid ükski neist ei muganenud tema viisiga ligikaudugi. Aga siis tulid tal otse iseenesest keelele ühe veidra laulu sõnad, mida ta oli kunagi ei-tea-kust kuulnud.

«Tšaud-sahib on maharadža,
maharadža, maharadža . . .»

laulis isa. Ja naljakas küll — selle laulu sõnad hakkasid ta viisiga täpipealt kokku.

Kirsti jättis nutu järele ja kuulatas.

«Tšaud-sahib on maharadža . . .»

alustas isa uuesti.

Kirsti nuutsatas paar korda.

«Kirsti on üks maharadža,
maharadža, maharadža . . .»

laulis isa.

Kirsti kuulas.

«On alles totter laul,» ütles isa, kui oli veidi mõelnud. «Ja aina totramaks läheb.» Sest kes siis ei teaks, et maharadžaks kutsutakse India vürste, aga Kirsti

pole üldsegi hindu, ja veel vähem vürst, ja hoopiski mitte poiss, vaid kena väike tüdruk.

Kena väike tüdruk hakkas uuesti tihkuma.

«Kirsti on üks . . .
Tšaud-sahib on . . .»

proovis isa uuesti laulda. Kuid maharadža talle selles laulus enam üldsegi ei meeldinud. Sest kui sul on ainult ühe laulu jaoks viisi, siis pole mingit huvi kulutada seda maharadža Tšaud-sahibi peale, kes võib olla õel ning ahne nagu kõik vürstid ja, mine tea, vahest ei salli silmaotsaski väikesi tüdrukuid.

«Kirsti on üks . . . Kirsti on üks . . .» katsus isa leida, kes Kirsti tema laulus võiks olla. Kirstil olid silmad alles vett täis, kuid ta ei nutnud enam ja kuulas huviga. Aga isa aina otsis oma sõna.

«Kirsti on üks . . . on üks . . . on üks . . .
Kirsti on üks . . . on üks . . .»

«Kuu-ka!» häälitses äkki Kirsti.

«Kirsti on üks Kuu-ka . . . radža.
Kuu-kaaradža, Kuukaraadža . . .»

leidis isa selle sõna, mis tal oli just puudu.

Kirsti hakkas naerma. Ja isa ka hakkas naerma. Ja siis tuli ema koju ja isa laulis uuesti oma Kuukaraadža-laulu ja nad naersid kolmekesi.

Kui onu Juhan külla tuli, siis laulis isa oma Kuukaraadža-laulu ka onu Juhanile. Sest see oli ikkagi isa

esimene — ja siiani viimane — päris oma laul. Ja ainus laul, kus tal viis ning sõnad kokku lähevad. Onu Juhan naeris valju häälega — keegi ei naera nii valju häälega kui onu Juhan —, läks Kirsti voodikese juurde ja ütles:

«No tere ka sina — Kuukaraadža!» Ja Kirsti kilkas talle vastu.

Nii saigi Kirstist Kuukaraadža. Onu Juhan kutsub teda alati nii, ja Oskar kutsub, ja isa kutsub, ja vahel kutsub ema ka.

Aga see kõik juhtus juba üsna ammu, siis kui Kuukaraadža oli alles nii väike, et tal polnud veel esimest hambakiksigi suus. Nüüd on Kuukaraadža juba suur. Mitte küll veel päris suur, aga just nii suur, et ema ütleb: sellest sirtsust on juba majas abi. Ema ütleb niiviisi siis, kui Kuukaraadža aitab tal vannikraani lahti keerata või teab, millise kapi või sängi alla ema unustas väikese põrandaharja. Aga kui isal on aega, siis ta ütleb: «Kuukaraadža, tule mulle appi lehest suuri tähti lugema,» või jälle lähevad nad kahekesi trepile otsima heledat tähte, mille nimi on Veenus, või seda teist, punast, mille kohta Kuukaraadža ütleb, et see ka on planeet, kuid et selle nimi on Marss.

Kõige sagedamini aga ütleb Kuukaraadža: ma olen nelja-aastane. Ja natuke sellest, kuidas Kuukaraadža on nelja-aastane, jutustabki see raamat.

KIVIKE

Pühapäeva lõuna paiku, kui isa istus oma margialbumite taga, aga ema lebas juturaamatuga diivanil ja Kirsti kantseldas oma nukke, tuli vanaisa.

«Ka-näh!» ütles vanaisa, kui oli vaevalt istunud. «Et kuidas inimestel pole kahju niisugusel päeval toas istuda?»

«Või ma teie pärast siia tulingi,» jätkas vanaisa. «Lapsest hakkab kahju. Näost na plass teine . . .»

«Talle ei hakka päike peale,» ütles isa nagu natuke süüdlaslikult ja kummardus uuesti luubiga albumi kohale.

«Ka-näh juttu!» torises vanaisa. Siis ütles, et seatagu aga endid kohe hakkama, et järgmise rongiga just paras Klooga randa sõita.

Nii siis mindigi. Ainult et kuidas vanaisa ka torises ja Kirsti isa varruka küljes rippus — isast sedapuhku tulijat ei olnud. Isast ei saa kuskile tulijat-minejat, kui ta oma markidega kahekesi on.

Algul sõideti trammiga, siis elektrirongiga. Rong oli inimesi puupüsti täis, kuid ema sai ikka istuma. Kirsti istus ema süles, aga vanaisa seisis püsti, mis

sest, et mõned päris noored mehed istusid. Ju need siis ei saanudki aru, et vanaisa on vanaisa, sest vanaisal oli habe aetud, nägu päikesepruun ja ta nägi sel päeval tõesti väga noor välja.

Rannas oli rahvast palju, aga seal oli ruumi veel küllalt. Vesi oli sile kui klaas ja läikis, nii et silmadel hakkas valus. Ja liiv sillerdas ning oli tuline, kuid üsna parasjagu ja mitte rohkem. Aga ajuti tuli kerge tuul ja tõi endaga kaasa mere ning mändide lõhna.

Kirstile meeldis siin ja ta otse kilkas rõõmust. Tal olid vaid püksikesed jalas ja päike ning tuul kõditasid ta selga ja õlgu, aga varbaid ning taldu tuline liiv.

«Ära mine kaugele!» ütles Kirstile ema.

Polnud tarviski kaugele minna, sest meri oli siinsamas. Ja siinsamas jooksid põlvini soojas vees teised Kirstid, Maarikad ja Toomad.

Ka Kirsti jooksis. Kui ta sellest tüdines, heitis ta siiasamasse vee ja liiva piirile kõhuli. Nõrk laine noolis teda laisalt ja suurest mõnutundest puuris Kirsti sõrmed ning peopesad tihkesse jahedasse liiva.

«Kirsti!» hüüdis teda ema.

«Jaa!» hõikas Kirsti vastu.

«Ära tee, palun, pead liivaseks.»

Kirsti ei vastanud. Ta puuris sõrmedega liivas ja kissitas silmi vastu ääretut taevasina.



Äkki puudutasid Kirsti sõrmed mingit kõva eset. Ta kaevas selle liivast välja. See oli väike hall kivike. Kuid mitte tavaline, ja seda märkas Kirsti otsekohe.

Erutatult kastis Kirsti peo kivikesega hõbeselgesse vette. Ainsa hetke jooksul pudenes liiv kivikese ümbert ta peopesale.

Kivi oli veidi lapik, kuid nii sile ja ümmargune, missugust Kirsti polnud varem näinud. Ja vees polnud ta enam sugugi hall. Kivi pinda katsid juuspeened sirevvalged joonekesed. Vees näis, nagu liigahtaksid need.

Põksuva südamega imetles Kirsti pikka aega oma leidu. Pigistas siis kivikese kõvasti pihku ja jooksis ema juurde.

Ema lebas laial froteelinal ja ajakiri peitis ta näo päikese eest. Kirsti kahmas ajakirja ja sirutas ema näo kohale rusika oma kivikesega.

«Ära tee!» ütles ema.

«Ema, vaata!» ütles Kirsti.

«Küll vead sina igasugust prahti kokku,» ütles ema, kui oli veidi pead kergitanud, ja kattis näo jälle ajakirjaga.

Kirsti pigistas peo uuesti kinni. Ärevalt puudutas ta vanaisa käsivarrest.

«Mis on, laps?» päris vanaisa.

«Kivike!» sosistas Kirsti.

Vanaisa võttis kivikese Kirsti peolt. Ta silmitses seda ja ulatas siis tüdrukule tagasi.

«Seda teeb meri,» ütles ta Kirstile. «Leiab kivikese, veeretab ja hõõrub teist, kuni ongi ümmargune. Ma olen päris ümmargusigi näinud.»

Mõtlikult ja pisut noruspäi astus Kirsti oma kivikesega tagasi vee poole. Kivi ta peopesal oli muutunud halliks ning tuhmiks. Kuid ümberringi oli nii palju valgust ja merd ja mere ning mändide lõhna. Ei saa niisugusel päeval leida vaid harilikku kivikest.

Kivi muutus vees uuesti nagu elavaks. Sirevvalged joonekesed ta pinnal värelesid ja puhuti tundus Kirstile, et kivike nüüdsama ta peopesalt põgeneb. Ta pigistas peo kohe kinni. Ja ta tundis, kuidas kivike ta peost otsekui olekski välja kippunud.

Kirsti vaatas kivikest kaua vees. Ärevalt, ja rahutult, ja nõutult. Siis pigistas kivikese kõvasti pihku ja hakkas minema.

Perrooni ees seisis rong ja Kirsti astus vagunisse. Kivikest kõvasti peos hoides ronis ta tühjas kupees pingile ja sättis ennast akna alla istuma.

Kui rong liikuma hakkas, oli Kirsti kõrvale istet võtnud üks kollase õlgkübaraga vanaisa, aga ta vastas istus tädi, kes kandis nagu peeglist lõigatud klaasidega päikeseprille. Prillidega tädi kõrval istus palju noorem tädi ja selle kõrval omakorda noor, päevitunud mees pungil kandevõrguga.

Rong sõitis. Kirsti pigistas kivikest peos ja vaatas aknast välja. Õlgkaabuga vanaisa võitles tukastusega, prillidega tädi lappas raamatut, noorem tädi ja kandevõrguga mees ajasid omavahel juttu. Aeg-ajalt silmitsesid nad kõik Kirstit. Kuid Kirstil oli küllalt palju tegemist iseendaga ja ta ei märganud seda.

«Kui kena väike tüdruk,» ütles viimaks noorem tädi, kui päris mitu peatust oli juba sõidetud ja vagun inimestest tulvil. Prillidega tädi jättis oma raamatulappamise järele ja küsis:

«Mis su nimi on, laps?»

«Kirsti,» ütles Kirsti, «ja ma olen nelja-aastane.»

«Kui kena väike varmas laps!» ütles noorem tädi ja kõik hakkasid naerma, kuigi öeldus midagi naljakat polnud.

«Aga mida sa seal peos nii hoolega hoiad?» küsis prillidega tädi.

Kirsti hammustas huulde ja peitis käe kivikesega kiiresti selja taha. Kõik hakkasid uuesti naerma.

«Näita aga näita!» käis prillidega tädi peale. «Ma kogu aeg vaatan, mida see laps seal peos nii hoiab, et ei tüdine teine ega tüdine.»

Kirsti süda hakkas rinnus valjusti taguma. Kuid ta pigistas kivikese veel kõvemini pihku ega vastanud enam kellelegi sõnagi.

«Vaat on karakter!» ütles tukastamistahtmisest



vahepeal võitu saanud õlgkübaraga vanaisa. «Lausa ränikivi, ei saa siit kildu kätte.»

«Kuhu sa siis sõidad?» usutles prillidega tädi edasi.

«Isa juurde,» ütles Kirsti.

Kui Kirsti oli uudishimulikule tädile seletanud, kus ja kellega ta oli käinud, hakkasid prillidega tädi ja õlgkübaraga vanaisa otsivalt ringi vaatama.

«Aga kus su ema istub, laps?» küsis noorem tädi.

«Rannas,» ütles Kirsti.

«Hoo!» hüüatas kandevõrguga mees. «Aga vanaisa?»

«Ka rannas,» tunnistas Kirsti.

«Ho-ho-hoo!» müristas kandevõrguga mees naerda, «on see alles tükk, ho-ho-hoo!» Kuid mõlemad tädid ahhetasid, ja sellest ahhetamisest taipas Kirsti, et midagi ei ole enam nii, nagu peab.

Ta tõmbas ennast hästi väikeseks ja vaatas aknast välja.

Akna taga vilksatasid mööda juba tuttavad majad. Kirsti ronis pingilt maha, ja hakkas, külg ees, väljapääsu poole liikuma.

«Oi-oi-oi-oi, oi-oi-oi-oi,» ahhetas prillidega tädi. «No mis nüüd siis saab? Mis nüüd siis saab?!» Kandevõrguga mees jättis naermise järele ja vaatas küsivalt nooremale tädile otsa.

«Milline s-sõge tüdruk!» vangutas see pead. «Taevas kaitse küll! Ja kuhu sa nüüd ise kipud veel?»

«Ma lähen siin maha,» ütles Kirsti.

«Oi-oi-oi-oi!» ahhetas aina prillidega tädi. «Mis nüüd siis saab, mis nüüd saab!»

Õlgkübaraga vanaisa polnud kogu loo peale sõnagi lausunud. Aga nüüd, kus rong juba pidurdas, tõusis ta püsti.

«No sina, karakter niisugune, ulata oma käpake mulle pihku,» ütles ta Kirstile. «Sa ära pelga midagi.»

Kirsti ulatas käe, ja kui rong peatus, astusid mõlemad perroonile. Siis istusid trammi.

«Ei ole teiesugustele kerge olla vanaisa,» õhkas õlgkaabuga vanaisa. «Aga ma siiski tahaksin kangesti teada, mida sa seal peos hoiad. Sa näitad mulle või?»

Kirsti vaatas tükk aega oma kinnipigistatud peopesa. Siis õhkas:

«Teile ma näitaksin küll, aga ma jälle ei või. Ja see on ainult . . . see on ainult . . . kivike . . . Aga ainult isa tohib seda vaadata, teised enam ei tohi.»

«Kui niimoodi, siis on sul muidugi õigus,» ütles õlgkübaraga vanaisa. Ja ta ütles seda veidi nukralt.

Niimoodi jõutigi kodu ukse taha.

«Ja ikkagi oleks nii väga hea olla vanaisa,» ohkas õlgkübaraga vanaisa ja silitas peoga üle Kirsti juuste. «Aga sina seda veel ei mõista. Lippa nüüd isa juurde, laps!»

Isa oli ikka alles oma markidega kahekesi.

«Vaata, kivike!» ütles Kirsti talle.

Isa vaatas kaua Kirsti kivikest. Ja Kirsti jutustas, kuidas ta oli rannas, kuidas hoidis kivikest rongis peos ja kuidas õlgkübaraga vanaisa temaga koju jalutas. Ja siis pani isa oma margialbumid laualt ära, jättis sinna kirjakese ja nad mõlemad läksid Klooga rongile.

ISAD

Õigupoolest oleks Kirsti juba pidanud olema oma voodis ja teki all. Kuid hommikul oli ema sõitnud Tartusse tädi Sirje-Katile külla. Seepärast siis istus Kirsti nüüd pehkinud puunotil ja vahtis üksisilmi lõkkesse. Sest oli juba parasjagu videvik ja lõkete põletamise aeg ja onu Oskar oli Kirstile kinnitanud, et püha tuld on alati hoidnud ning valvanud neitsid, ja pühitsenud ta siis vestaneitsi seisusse.

«Ma ei ole neitsi!» oli Kirsti protesteerinud. «Ma hoopis olen neiu!» Kuid onu Oskar oli selle peale ainult naernud ning öelnud end neid asju paremini teadvat, kes keski on. Mispeale siis ka Kirsti polnud enam suuremat vastu vaielnud, sest selle eest, et hoida tuld, oli ta valmis isegi neitsi olema. Ainult et mitte Veste-neitsi, vaid Kirsti-neitsi tingimata, ja niisuguse täpsustusega oli ka onu Oskar nõus.

Nõnda siis valvaski Kirsti-neitsi nüüd tuld. Ja oli juba kena videvik, kuid isa, onu Oskar ja onu Juhan olid ikka veel alles jõe ääres. Nad proovisid veel ainult natuke, kuigi kinnitasid end teadvat, et nii hilja nagunii enam ei võta. Aga ega sellest võtmisest enam nii lugu olnudki, sest juba päeval polnud õigupoolest

võtnud. Nii et võis veel rahumeeli proovida, ega kaotada polnud midagi. Ja ülepea ei peetudki seda võtmist siin nii ülearu tähtsaks asjaks, sest päev vee ääres jääb päevaks, olenemata, kas kala võtab või ei võta. Liiati arvas onu Juhan end teadvat, et kalasupi juurde käib ilmtingimata valge viin, ükskõik mis sordist siis, kuid valge tingimata; aga isal oli konjak kaasas. Ja onu Juhanil sidrun. Ning onu Oskaril jahimehevorst.

Aga kui on juba jahimehevorst, ega siis ole kalast lugu küll.

Ent proovida maksis ikka. Äkki et veel võtabki.

Muidugi nii hilja enam ei võtnud. See oli juba ette teada. Ainult et mine tea, mis ja kuidas veel teinekord võib juhtuda ja puha, ütles isa. Ja ega siis Kirsti-neitsigi saa ometi igal õhtul hoida tuld; aga mis on veel ilusamat elus?! Nii ütles onu Oskar. Aga kui on tuli, mida valvata ning hoida, ja lisaks soe suveõhtu ümberringi, siis pole just väga lugu, et ollakse pisut kauem üleval. Seda ütles onu Juhan.

Ainult et kui see kõik oli öeldud ning arvatud, arvati seda asja veel kord üle. Ja arvati sedamoodi, et kõigele vaatamata oleks Kirstil juba aeg olla teki all ning kodus voodis. Nagu linnast välja sõites sai kogu lugu mõeldudki. Või kes seda siis nii ette teadis, et see kala, näe, võtmise ajal ei võtnud. Aga teinekord jälle juhtub, et hakkab hiljem võtma, päris õhtul hilja ja hämarikus juba.



Sedasi selle kala ja võtmisega siis on. Mis sa seal teed. Ja nüüd siis nagu asutati endid ära minema.

Onu Juhan tiris lõkke äärde toreda vaiguse kännu. Va igavese põraka. Niisugune känd, kui pisutki asja tunda, hoiab lõkke kogu öö üleval. Nii et pole muretki. Põleb kui jaanik, ei liiga vissilt ega ülearu äkitselt.

Mõistagi on seesugune kännuront kalamehele kallis leid.

Känd lõkkes võttis tuld ja valgustas ümbrust laia leegiga. Ruske tulekuma helkis varsti vastu küüniotsaltki.

Ja nõnda seda minekut siis aina sätiti ning seati. Onu Oskar käis ümber küüni oma tiiru kolm. Viimaks asutaski ennast siiasamasse küünisuu lävepalgile istuma.

Küll aga lõhnas siin. Hullupööra lõhnas metsa, sooja suvepäeva ning aasalillede järele. Nagu lõhnab iga küün, milles värske aruhein.

On otse õnneasi, kui jõekäärus seisab selline heinaküün.

Nii et sõiduks ja äraminekuks oldi siin nüüd niisama hästi kui valmis. Ja ega olegi jahimehevorst mõni tee- või doktorivorst, mida niisama ja ei tea kus või kuidas võib ära nosida. Jahimehevorsti tuleb enne suhupistmist headel kase-, aga veel parem — lepasütel säristada, seejärel teist tulekeelel pisut tantsitada ja siis uuesti sütel mõnuleda lasta.

Alles siis on jahimehevorst see õige jahimehevorst, ja seda kinnitas isa end surmkindlalt teadvat. Sest ema oli sõitnud hommikul Tartusse tädi Sirje-Katile külla ning ei olnud teada, kas teda maksis sealt veel homme õhtukski koju oodata.

Seepärast siis rippuski nüüd lõkke kohal onu Juhani kalasupikatel.

Kalasupi asemel laulis katlas teevesi.

Ja sütel särises jahimehevorst. Ja onu Oskar laotas lõkke kõrvale rohule käterätiku, millele onu Juhaniga koos ladusid siis hulgaliselt mitmesugust söögipoolist, mis kõik oli võetud juhuslikult ning päris kogemata kaasa. Aga Kirsti istus siinsamas puunotil, mis sellest, et väikesed tüdrukud oleksid sellel ajal pidanud olema juba ammu kodus ning oma voodis teki all. Kirsti teadis seda küll, ainult et ta ei tuletanud seda neile kolmele poole sõnagagi meelde, ja need kolm ise samuti ei teinud sellest enam juttu. Nad olid nüüd hoopis teistsugused, nood kolm, kui olid seda kodus, ja Kirsti pani seda salamisi pisut imeks.

Ja kogu see õhtu siin lõkke ääres oli Kirsti jaoks otsekui ime.

Aga vahest tuli see kõik hoopis sellest, et ka Kirsti ei olnudki täna ei Kirsti ega Kuukaraadža ega neiu, vaid Kirsti-neitsi koguni? Ja olgugi et kännuront

põles suure leegiga, viskas Kirsti ka omalt poolt oksakese tulle.

Sest tema valvas tuld.

Niimoodi see õhtu siin jõe ning lõkketule ääres edenes. Teevesi oli oma sahiseva teeveelaulu laulnud, nüüd laulis oma vulisevat jõelaulu jõgi. Taevakummil vilkus üksik tähesilm. Lõkkest tõusid aeg-ajalt sädemed ning sööstsid taevasse.

Teevesi kruusides lõhnas nii sidrunist kui suitsust.

Ja soe hämarus tukkus ümberringi.

«Kartulid kombineeris tol õhtul Jaan . . .» meenutas isa.

«Ja Ervinil oli pool heeringat . . .» lausus onu Juhan.

«Täpipealt, kuus kartulit ja pool heeringat üheksa mehe peale . . .» kinnitas onu Oskar.

«. . . ja lõke põleb, ja lõke ka on tuli,
ja sädemed lendavad üles kõrgele
ja on kui tähed,
aga tähed on veel kõrgemal
ja sädemed lähevad tähtedele külla . . .»

laulis Kirsti-neitsi heledahäälselt vestaneitsi laulu.

Ja sütel särises jahimehevorst, ja kruusides auras tee, ja öö ümberringi oli lembe kui muinasjutt.

«. . . sest jõgi ei maga üldse,
aga tuld valvab Kirsti-neitsi . . .»

laulis Kirsti-neitsj vestaneitsi laulu.

Suur tõrvane kännupõrakas oli ammu põlenud. Oli juba tuhaks põletatud ka puunott, millel oli istunud ning tuld valvanud Kirsti-neitsi. Aga Kirsti-neitsi ise, kriim käpake kriimuvõitu põse all, magas oma teki sees küünis. Onu Oskar oli laotanud talle telgiriide külje alla, aga telgiriide alla omakorda Kirsti jao heinugi.

Nii lesisid isad ikka alles sirakil ümber lõkke ja rüüpasid kordamisi kruusist suitsumekilist teevett. Aga nende mõtted uitasid uuesti kaugel ammumöödunus, lõkke ümber, kus kord üheksa mehega olid jaganud poolt heeringat. Ja sellest, et see tühjakõhuline kuue kartuli öö ei saa enam iial korduda, oli nende nägudele siginenud nukravõitu ilme. Sest nad olid alles liiga noored isad ega aimanud veel, kuidas kord, mitte liiga palju aastaid hiljem sama heldimusega igatsevad tagasisaamatult tänast ööd ja Kirsti-neitsi heledahäälset vestaneitsi laulu.

Hommikutaevas kasvas üha heledamaks uus päev.

RIID

Suur hoidis väikest käest.

Mõlemad kiskusid end vastu tuult veidi kühmu. Aga sellest, kuidas väike end suurema poole seljaga hoidis ja kuidas mõlemad kangekaelselt teine teise külge vahtisid, oli näha, et nad olid tülitsenud ning pahuksis.

Nad läksid vaikides ja tuul sakutas neid hõlmast. Ja väikese nägu oli juurdlev ning murelik, suurel ligipääsmatu ja kinnine.

«Isa,» ütles viimaks Kirsti, «sina oled ikka üks paha isa.»

«Soo?» ütles isa pead pööramata.

Nad läksid.

«Jaa . . .» õhkas Kirsti. «Ja sa oled vihane isa ka. Sa riidled minuga . . . Ja muudkui riidled minuga.»

«Soo . . .» nentis isa ükskõikselt.

«Ja sa peksid mind!»

«Sind tuleks veel palju peksta!» kinnitas isa. «Sest sa oled halb ja rikutud laps.»

Hatuste pilveräbalate vahelt tuli välja päike. Maailma pale läks sellest lõbusamaks. Kuid päikest jätkus

ainult üürikeseks, sest pilved varjasid ta uuesti ja madal laotus oli nüüd vahest veelgi enam mossis.

«Isa, ma ei taha, et sa mu käpakest hoiad,» ütles Kirsti.

Isa ei öelnud midagi. Kuid ta laskis Kirsti käpakese lahti.

Nüüd olid neil käed taskus. Nii oli mõlemal vahest paremgi minna ja nad astusid ilusa pika sammuga.

«Jaa . . .» õhkas Kirsti.

Oli tuul, mistõttu isa Kirsti õhkamist küllap ei kuulnud. Seepärast õhkas Kirsti uuesti. Valjemini.

Teda ei kuuldud ikka.

«Võib-olla ma pean sinu juurest hoopis ära minema?» arutles Kirsti. Ta tõmbas ninaga ja piidles isale silmanurgast otsa.

«Seda sa pead ise teadma,» kostis isa ükskõikselt. Ta ei vaadanud Kirsti poolegi.

Kirsti nuutsatas.

«Jaa, ma pean ikka ära minema.»

Talle ei vaevutud vastama.

«Tädi Friidy ei riidle minuga kunagi. Ega onu Arvo. Nad ütlevad, et ma olen hea laps.»

«Sest nad ei tea veel, et sa lõhkusid nende vaasi.»

«Aga sina tead?»

«Mina tean.»

Tükil ajal ei lausunud Kirsti sõna.

«Aga kui ma lõhkusin selle peegli, siis nad ei riielnud minuga. Nad ütlesid, et ma lõhkusin kogemata.»

«Ei riielnud seepärast, kuna arvasid, et sa oma süüd ise mõistad ja sellest targemaks saad.»

Nad vaikisid.

«Aga kui ma ei lähegi tädi Friidy ega onu Arvo juurde?»

«Sa pead seda ise teadma.»

Mööda taevaalust lohises madal sorakil pilvesaba. Tibutas sadada.

Teelised kiskusid end kössi ja surusid käed veel sügavamale taskuisse. Nad ei teinud teineteisega tegemist. Sest üks oli teisele paha, aga see teine sellele ühele mitte vähem ülekohtune.

«Ma lähen hoopis onu Oskari juurde,» ütles Kirsti viimaks.

«Onu Oskaril on endal tütar,» ütles isa. «Väike Veste, kes selle pärast nuttis, et sa ta nuku prügikonteinerisse viskasid.»

Kirstil oli, mille üle mõelda.

«Aga võib-olla maksaks sul onu Juhani juurde minna?» andis isa talle nõu. Ja lisas viivu pärast:

«Muidugi tuleb sul loota, et onu Juhan on vahest jõudnud juba unustada, kui inetult sa talle üleeile ütlesid.»

Vist ei olnud Kirsti selles liiga kindel. Sest ta vahtis oma jalge ette ja nuutsatas ninaga.

Siis vaatas Kirsti isale märgade silmadega otsa. Aga see oli väga ärapahandatud ning kangekaelne isa ja ta ei teinud Kirsti vaatamisest väljagi.

«Mina siis olen nii paha laps?» nuuksus Kirsti.

«Ju sa ise seda kõige paremini tead!» ohkas isa.

Rabistas sadada. Ning tuul oli ka vali. Ja oleks pidanud olema suvi, kuid kõik oli hall ja märg ja kurb nagu sügis.

Ja Kirsti oli väga õnnetu.

Ta aeglustas sammu ja jäi isast maha.

Isa läks, aga Kirsti jäi maha.

Ta seisis keset teed seljaga isa poole ja ta silmad olid niisama märjad ning kurvad nagu hall maailm ümberringi. Ja maailma ülekohus sai sellest seismisest veel suuremaks, aga Kirsti meel enda pärast ainult haledamaks. Kuid sellest hoolimata seisis ta isa poole seljaga ega pööranud end ringi.

Niimoodi seisis ta sellel teel päris kaua ja tal oli üksainus lohutus. See lohutus, et isa ei hakanud temaga riidlema ega teinud temast väljagi, vaid läks aina edasi. Aina edasi läks see isa, kes oli nii paha ja ülekohtune ja ei hoolinud Kirstist üldse, sest Kirsti jäi teele, aga isa muudkui läks. Ja nii oligi hea, ja Kirsti nuttis selle peale. Kuid pead ta ei pööranud. Sest milleks pöörata veel pead või vaadata selja

taha, kui sulle ei ole jäänud enam muud kui minna.

Ainult et igal minejal peab olema koht, kuhu minna. Aga kuhu pidi minema tema, Kirsti? Ta nuutsatas ja . . . vaatas selja taha.

Isa ei olnud läinud. Ta seisis teel.

Nüüd Kirsti teadis, kuhu ta läheb.

«Kas tuleb sind veel kaua oodata?» küsis isa.

Kirsti ei vastanud. Aga siis ütles:

«Ma lähen ära. Maa-vanaisa juurde.»

«Soo . . .» ütles isa. «Kuidas sa siis lähed?»

«Bussiga,» ütles Kirsti. «Maa-bussiga.»

«Maa-vanaisa buss ei lähe seda teed,» ütles isa. «Aga maa-vanaisa teadis mulle rääkida, et sa olid sülitanud tema kaevu.»

Nad seisid ja vaikisid. Üks siin, teine seal keset teed.

Sadas ikka veel. Ja oli tuul, mis sakutas neid hõlmast. Kuid nemad, näis, ei pannud seda tähele.

Siis hakkas Kirsti uuesti minema. Ja kui ta isale järele jõudis, läksid nad juba kahekesi. Ja et nad olid vahepeal tükk aega niisama seisnud, siis astusid nad nüüd ilusa pika sammuga. Ning käed olid mõlemal taskus ja samm sai sellest ainult jõudsust juurde.

Nad läksid vaikides, sest olid sellel teel rääkinud juba ülearugi. Aga mõtlikud näod olid neil küll.

«Jaa . . .» ütles Kirsti viimaks. Ta ohkas ja ütles:



«Sinu nahkkaantega raamatus on nüüd üks kiisu sees.»

Isa ei öelnud midagi. Seepärast ütles Kirsti:

«Mina joonistasin selle sinna.» Ja et isa ikka veel midagi ei öelnud, lisas veidi aja pärast:

«Sest seda nahkkaantega raamatut mina ju ei tohi puutuda.»

See oli täpselt nii. Ja Kirsti ei mõistnud, miks isa talle nüüd midagi ei öelnud. Ning ta ütles juba päris ärevalt:

«Aga sinu tõendil pole enam pilti ka, sest mina võtsin selle ära! Ja see pilt on nüüd hoopis sinu lauapaberi all.»

Isa aga ei öelnud nüüdki veel midagi. Ja niisugusest vaikimisest sattus Kirsti nii suurde ärevusse, et tal silmanurgad uuesti märjaks läksid. Ning ta ütles:

«Ja nüüd ma ei saa ju sinuga ka enam tulla!»

Isa vaikis ikka veel. Aga siis ütles:

«Minuga saad.»

Nad läksid. Ja vihm nagu hakkas üle jääma.

«Aga isa,» küsis Kirsti äkki, «miks see siis nii on, et sinu juurde ma saan ikka tulla? Mis sest, et . . .» Ja ta vaatas isale imestunud silmil otsa. Ning isa vaatas talle samasuguste silmadega vastu ega osanud midagi vastata.

ARAPOOTSIN

Põlved kurgu all, konutas Kirsti ikka alles diivaninurgas. Ta oli seal vist juba kaua olnud ja võib-olla et pisut suigatanudki. Aga silmad olid tal ikka veel märjad.

Mööda toanurki hiilis hall hämarus. Vastu aknaid trummeldas vihm, plekk-katusel kolistas tuul. Kibe üksindustunne muutus sellest hämarusest ja vihmast ja plekikolinast veel kibedamaks ja Kirsti oleks äärepealt uuesti töinama hakanud.

Ta vaatas nutumärgade silmadega ringi. Tuba ja asjad selles kaotasid oma kontuurid. Akna asemel kumas suur ähmane laik. See oli ju lõbuski, kuidas aknast ainult laik järele jäi, kuid Kirsti oli praegu liiga nukker ja üksi, et sellest lõbu või rõõmu tunda.

Siis meenuski talle . . . Arapootsin.

Isa toas varjas poolt akent lai tume kardin ja tuba oli teisest veel hämaram. Ja see oli hea, sest kui päike tuppa paistis või oli liiga valge, siis Arapootsin ei tulnud.

Kirsti sättis ennast isa toolile istuma. Sest Arapootsin elas isa kirjutuslaua kohal seina sees. Arapootsini

kodul oli ilus väike tindiplekist uks. Selle pleki oli Kirsti ise seinale teinud, aga ta oli olnud siis veel väga väike ja ta ei mäletanud seda. Kirsti ei teadnudki, kuidas Arapootsin oma kodust siis välja pääses, kui tal ei olnud ust. Võib-olla Arapootsinit siis veel polnudki. Aga nüüd ta oli, sest tal oli oma uks ja oma uksest võis ta astuda otse isa kirjutuslauale. Isa kirjutuslaual ei tohi muidugi käia, aga Arapootsin võis. Sest ainult Kirsti teadis seda, et Arapootsin seal käis, ja teised keegi ei saanud seda teada ja pealegi ei jätnud Arapootsin kuskile poriseid jälgi ega lõhkunud kunagi midagi ära, aga vahel ajas veidi segi küll.

Kirsti vaatas üksisilmi Arapootsini kodu uksele. Uks oli kinni. Arapootsini kodu uks seisiski suuremjagu kinni. Arapootsin ei armastanud üldsegi kodust väljas käia ja Kirsti juurde tuli ta ka ainult siis, kui Kirsti oli üksi kodus ja kui talle oli tehtud ülekohut ja kui ta oli nutnud ning kurb.

«Tule mängi minuga, Arapootsin!» hüüdis Kirsti.

Arapootsin kuulis küll, kuidas Kirsti teda hüüdis, aga Arapootsin ei teinud kunagi oma kodu ust kohe lahti. Ja Kirsti teadis seda.

«Arapootsin!» nurus Kirsti. «Mis sa seal teed?»

Arapootsin ei teinud ikka veel häält. Aga Kirsti teadis, et nüüd on Arapootsin juba oma kodu esikus



ja peab seal naeru, nagu teeb Kirsti, kui isa ukse taga helistab ja Kirsti ennast ema mantlisabasse ära peidab. Ainult et Kirsti ei kärsinud kuigi kaua peidus olla, aga Arapootsin jälle armastas, et teda kaua oodatakse.

Kirsti pidas hinge kinni ja vaatas üksisilmi Arapootsini kodu uksele. Niiviisi vaadates valgusid silmad vett täis, kuid Kirsti ei hoolinud sellest.

Siis märkas Kirsti, kuidas Arapootsini kodu uks liikus. Arapootsin pistis nina ukse vahelt välja, vaatas vilks-vilks ringi ja lükkas ukse uuesti kinni. Arapootsin tegi alati nii ja Kirsti ei liigutanudki ennast. Aga kui Arapootsin ukse teist korda lahti tõmbas ja ta muhe nägu ukseavas lõbusalt silmi kissitas, plaksutas Kirsti käsi ja kilkas:

«Arapootsin!» Ja nad mõlemad hakkasid rõõmsalt naerma.

«Mis mängu me täna mängime, Arapootsin?» päris Kirsti. Arapootsin muheles üle näo ja pilgutas silma.

«Aa! . . .» ütles Kirsti ja vajus viivuks mõttesse. «Sa tahad, et mina ütleksin, eks ole, Arapootsin?»

Arapootsin noogutas.

«Ma ütlen sulle pärast, Arapootsin, mis mängu me mängime. Aga sina ära seisa lahtise ukse vahel, sest seal tuul tõmbab ja sa külmetad ja jääd haigeks.»

Arapootsin muigas ja raputas pead.

«Ei, sa tule siia kirjutuslaua peale,» keelitas Kirsti. «Sa ära karda, ma ei kaeba isale ära.»

Arapootsin ei tahtnud täna isa kirjutuslauale tulla. See oli üldse väga isekas Arapootsin, kuid Kirsti ei pannud tema tujukust pahaks.

«Noh, ole siis seal edasi!» lubas ta suuremeelselt. «Aga nüüd hakkame mängima. Me mängime täna seda mängu, et . . . et päike paistab ja vihma ei saja. Tahad sa seda mängu mängida, Arapootsin?»

Arapootsin tahtis. Arapootsin tahtis alati kõiki mänge mängida, mis Kirstile meeldisid.

«Mängime siis, Arapootsin!» plaksutas Kirsti käsi. Ja sedamaid tõusiski kui õhupall taevasse suur kollane päike. Kogu tuba sai päikest täis ja see oli nii hele päike, et kõik aina säras, aga Arapootsin, kes muidu päikest hirmsasti pelgas, istus oma kodu avatud uksel päikese käes, kõlgutas jalgu ja naeris laia suuga. Ja Kirsti kõlgutas isa toolil samuti jalgu ja naeris ka.

«Arapootsin, aga miks on päike kollane?» päris Kirsti, kui ta oli oma isu otsa naernud.

Arapootsin ei armastanud niisuguseid küsimisi. Ta tõmbas kulmu kortsu nagu maa-vanaisa, kui see Kirsti kaevu vahtimiselt kätte sai, ja jättis jalgade kõlgutamise järele.

«Olgu!» ütles Kirsti kähku. «Ära ainult ära mine, Arapootsin. Aga ma ei taha kollast päikest. Ma tahan, et päike oleks . . . et päike oleks lilla! Lilla nagu ema

uus kübar, sa tead seda küll. See oleks ju tore ja naljakas, kui on lilla päike, eks ole?»

See vist oli tõesti tore ja naljakas, sest Arapootsin naeris pööraselt.

«Aga kas sa ikka oskad lillat päikest teha?» kahtles Kirsti.

Arapootsin ainult muigas selle peale. Ja tegigi lilla päikese. Ja kogu tuba oli sellest päikesest lilla nagu ema uus kübar, ja Arapootsin ise ka oli üleni lilla, ja nad itsitasid selle tembu üle hirmsasti ja see naergi oli ema kübara karva.

«Arapootsin!» kilkas Kirsti. «Aga nüüd teeme beeži taeva ka!»

Ja nad tegidki taeva beeži kui Kirsti kampsuni.

Ja beeži taevasse tegid nad lilla Päikese kõrvale sinise Kuu.

Ja sinise Kuu kõrvale tegid punase Põhjanaela.

Ja punase Põhjanaela kõrvale kollase Suure Vankri.

Ja kollase Suure Vankri kõrvale rohelise Väikese Vankri.

Ja rohelise Väikese Vankri kõrvale oranži gagarini.

Kui see kõik tehtud sai, säras kogu taevas värvides nagu nääripuu Võidu väljakul, ja see kõik oli uhke ning naljakas ja lõbus veel hirmsasti.

«Arapootsin,» ütles Kirsti, kui nad olid endid oma kätetööst hingetuks naernud, «nüüd teeme metsa ka. Teeme punase metsa. Sa ju oskad punast metsa teha, Arapootsin, eks ole?»

Arapootsin oskaski. Ja ta tegi isa kirjutuslauale punase metsa.

Kirsti uitas selles metsas ja ei eksinud seal üldsegi ära.

Siis tegi Arapootsin punasesse metsa sinise linnu.

Sinine lind lendas Kirsti peopesale ja istus seal hulk aega.

Siis tegi Arapootsin punasesse metsa rohelise orava.

Aga Kirsti ei tahtnud, et orav oleks roheline, vaid tahtis, et orav oleks orava värvi, ja siis tegi Arapootsin talle teise, ja sellel oraval oli pruun saba ja selg ja pruunid silmad ja kõhu alt oli ta valge ja Kirsti silitas seda oravat ja see orav ei kartnud.

Siis tegi Arapootsin punasesse metsa punase seene.

Sellel punasel seenel olid valged täpud peal, kuid sellegipoolest ei olnud see seen kärbseseen.

Siis tegi Arapootsin punase metsa kõrvale lilla mere. See oli nii lilla meri, et Kirsti hakkas kahtlema ja ütles:

«Sa vaata, Arapootsin, kas see ei tulnud sul mitte lilla tint?»

Arapootsin aga ainult muigas lõbusalt, ja Kirsti pelgas natuke, kui kastis peopesad lilla mere lillasse

vette. Aga see ei olnud sugugi tint, sest see ei määrinud käsi, ja Kirsti oli lillas meres veidi pettunudki.

Siis tegi Arapootsin lilla mere kaldale musta kaevu. Sellesse kaevu võis Kirsti vahtida nii palju kui tahtis ja maa-vanaisa ei saanud sellest kõige vähematki teada. Aga Arapootsini tehtud kaev oli seest just niisama pime kui maa-vanaisa oma ja Kirsti ei saanudki täpsemalt teada, mis kaevus on. See pahandas teda väga ja ta hakkas jonnima.

«Arapootsin!» karjus Kirsti ja trampis jalgu. «See on vastik kaev ja ma ei taha seda vastikut kaevu!» Aga Arapootsin ei saanud Kirstile jonnimise pärast üldsegi pahaseks. Ta kaapas linna-vanaisa moodi endal kõrva tagant ja oli nii õnnetu moega, et Kirstil temast kahju hakkas.

«Arapootsin,» ütles Kirsti leplikult, «ma ei ole sulle selle vastiku kaevu pärast üldsegi pahane. Aga sa tee mulle nüüd üks ilus vikerkaar.»

Kirsti oli ainult üks kord nii ilusat vikerkaart näinud. Ta mässis Arapootsini tehtud vikerkaare endale kaela ümber nagu salli. See vikerkaar oli nii õhuke ning kerge, et Kirsti ei tundnudki teda, kuid vikerkaar läks tal kaelas veidi sassi ja see oli ütlemata lõbus.

«Ma tahangi endale niisugust salli,» ütles Kirsti. «Aga mis sina arvad, Arapootsin, vahest saaks vikerkaarest mulle ka ilusa kleidi?»



Arapootsin ei arvanud midagi ja kõigest oli näha, et ta oli parasjagu väsinud. Ja tal oli ka õigus seda olla, sest kõike, mis ta oli teinud, polnud sugugi vähe. Ja pealegi tahtis ka Kirsti nüüd veidi nagu hinge tõmmata.

«Sa oled tõesti väsinud, Arapootsin,» muretses ta. «Tule istu minu kõrvale ja puhka.»

Arapootsin ei tahtnud Kirsti kõrvale istuda. Nagu juba öeldud, oli see veidi jonnakavõitu Arapootsin. Ta kõlgutas oma kodu lävel jalgu ja oli pisut mossis.

«Sa ära jonni minuga!» noomis Kirsti teda. «Kui sa minuga jonnid, siis sa oled paha ja sind pannakse nurka ka. Noh, sa ei jonni enam, Arapootsin, ei jonni ju? Ära jonni jah!»

Ja Arapootsin ei jonninudki enam. Ta krapsas oma kodu lävelt isa kirjutuslauale ja istus lauakalendrile. Arapootsin istus alati lauakalendrile, sest sealt sai ta kohe teada, mis päev täna on, ja ka istuda oli kalendri peal parasjagu mugav.

«Täna on esmaspäev, ja seitsmeteistkümnes,» ütles Kirsti ja Arapootsinile meeldis, kui Kirsti talle seda ütles.

«Ühe asja ma unustasin ära,» ütles Kirsti. «Ma oleksin tahtnud, et punases metsas oleks tiiger ka.»

Arapootsini näost nägi Kirsti, et Arapootsin ei tea päris hästi, mis tiiger on.

«Tiiger on suur,» seletas talle Kirsti. «Tiiger elab metsas. Kaugel! Ja ta on kuri ka. Ma kangesti tahaksin, et mul oleks üks tiiger. Ainult et mitte väga kuri.»

Arapootsin kalendril kaapas oma kõrvatagust.

«Kas sina siis ei oska tiigrit teha, Arapootsin?» päris Kirsti etteheitvalt.

Arapootsin ei osanud.

«Sa oled üks rumal Arapootsin ka!» naeris Kirsti. «Siis tee mulle üks mängutiiger, kui sa päristiigrit ei oska!»

Arapootsin hakkas samuti naerma. Sest Kirsti oli mängutiigritki ainult korra eemalt näinud ja Arapootsin niisama palju.

«Tühja selle tiigriga!» lõi Kirsti käega nagu onu Juhan. Kuid sellegipoolest oli tal kahju, et Arapootsin tiigrit teha ei osanud, ja ta läks pisut tujust ära ning jäi mõttesse.

«Aga see on ikka halb, Arapootsin, kui väikesed lapsed üksi koju jäetakse,» ütles Kirsti. «See on südametu tegu ka!»

Arapootsin oli sellega nõus, et see on halb ja südametu tegu, ja Kirstil oli kohe palju kergem tunne, et ta oma mure südamelt ära rääkida sai, ja et Arapootsin oli juba kord isa kirjutuslaual, siis läksid nad kahekesi punasesse metsa, ja kuna Kirsti südamepõhjas ikka veel igatses tiigrit, siis tegi Arapootsin puna-

sesse metsa sinise tiigri, aga Kirsti jälle ei tahtnud sinist tiigrit, ja siis tegi Arapootsin teise tiigri ja see oli pruuni selja ning valge kõhualusega ja kangesti orava moodi, ja Kirsti ei tahtnud niisugust tiigrit ka, ja siis tegi Arapootsin punasesse metsa lilla tiigri ja see oli ilus küll, aga oli ainult mängutiiger ja Kirsti seda jälle ei tahtnud, ja siis tegi Arapootsin hoopis valge tiigri, ja sellel tiigril oli pikk vill seljas ja see tiiger kepsutas punases metsas ringi ja määgis maa-vanaisa ute moodi ja see oli ääretult lõbus ja Arapootsinil oli sellest vigurist samuti väga hea meel.

«Kuukaraadža! Mis sa naerad siin üksinda?!»

Uksel seisis isa ja vaatas Kirstile pisut murelikult otsa. Kirsti vaatas talle kohkunult ning abitult vastu.

Arapootsin jooksis punasest metsast välja. Ta kustutas lilla Päikese ja sinise Kuu ja punase Põhjanaela ja kollase Suure Vankri ja rohelise Väikese Vankri ja oranži gagarini ja kiskus ainsa tõmbega pea kohalt maha beeži taeva. Siis pühkis Arapootsin minema uhke vikerkaare ja lilla mere ja punase metsa koos punase seene ja valge tiigriga selle sees. Ja see kõik käis ta käes väga kiiresti ja juba seisis Arapootsin oma kodu uksel ja ta nägu oli laia naeru täis ja ta pilgutas Kirstile lõbusalt silma. Aga tuba oli äkki väga hall ning hämar ja Kirsti vaatas üksisilmi Arapootsini kodu uksele ja see uks oli juba kinni ja Kirsti hakkas uuesti naerma.

«Mis on, laps?» küsis isa päris murelikult. «Mis sa naerad?»

«Isa?» päris Kirsti omakorda ja vaatas talle valvsalt silma. «Kas sina oled ... lillat päikest näinud?»

«Mine nüüd, laps!» tõrjus isa. «Päike ei ole kunagi lilla.»

«Aga ... punast metsa?» Ta pidas hinge kinni.

«Rumaluke, punast metsa pole olemas.»

Nüüd Kirsti teadis, et isa polnud midagi näinud. See üllatas teda ja tal oli oma Arapootsinist veel rõõmsam meel. Ja ta ütles:

«Aga mina nägin sinist kuud. Ja mul oli vikerkaarest sall.»

«Ära vatra rumalusi, laps!» keelas isa järsult. «Homme sa viimaks kuulutad mulle veel, et sul on voodi all valge tiiger!» Ja ta hakkas naerma ja see naer solvas Kirstit valusasti.

Ümisedes Kuukaraadža-laulu, hakkas isa seintelt pilte maha võtma. Saanud sellega valmis, asus ta raamaturiiuleid tühjendama.

«Isa, miks sa seda teed?» päris Kirsti.

«Miks?» muigas isa. «Mine esikusse ja vaata: ma tõin uue tapeedi. Homme tulevad onud ja panevad selle seina.»

«Kas nad panevad üleni uue tapeedi?»

«Üleni, laps, tapeet pannakse ikka üleni.»

«Ja panevad . . . sinna ka . . . uue?» Kirsti näitas seinale isa laua kohal.

«Sinna ka,» noogutas isa.

Kirsti nägu kiskus nutukõverasse.

«Isa,» ütles ta, «sinna ära pane!»

«Lollike!» naeris isa. «Kuidas siis nii saab, et ma sinna ei pane. Ja pealegi häirib mind sellel seinal kogu aeg see inetu tindiplekk.»

«Isa, las jääb see kena tindiplekk sinna seinale,» nurus Kirsti. «Las jääb, isa!»

Isa vaatas Kirsti nutumärgadesse silmadesse ja ta suu ümber tekkisid karmid kortsud.

«No nii, neiu,» ütles ta, «sa hakkad mul täna ka veel õhtul jonnima?»

Kui räägitakse juba nõnda, siis ei ole enam midagi rääkida.

Sellel õhtul nuttis Kirsti nii, nagu ta polnud veel kunagi nutnud. Aga isa muudkui ümises oma laulu ja tõstis oma toas asju ümber, et saaks seinale panna uue tapeedi, mis kataks inetu tindipleki kirjutuslaua kohal.

Sest ka suured inimesed võivad vahel eksida, ja olla jonnakad, ja mõistmatud, ja ülekohtused.

Ja seda isegi siis, kui ka neil endil on — o m a arapootsin . . .

MIRJEMILAUL

Korter üheteistkümnendas elas viiuliga poiss.

Viiuliga poiss ei olnud niisugune, nagu olid teised poisid. Viiuliga poisil olid prillid. Viiuliga poiss avas Kirstile alati välisukse ja laskis ta enda ees sisse või välja. Ja viiuliga poisil oli viiul.

Viiuliga poisi viiulit ei olnud Kirsti veel kunagi näinud. Viiuliga poiss kandis küll viiulit käe otsas, kuid viiul oli tal siis hästi naljaka musta kohvrikese sees. Küll oli Kirsti aga kuulnud viiuliga poisi mängu.

Mängu kuulis Kirsti siis, kui ta oli õues ja viiuliga poisi toaaken kolmandal korrusel avatud. Sealt aknast siis kostiski alla õue viiuliga poisi mäng. Enamasti oli see üsnagi ühetooniline mäng, aina üks ja seesama, üks ja seesama viisikatkend. Tüütuseni korduv. Aga vahel jälle ei korranud viiuliga poiss sellel päeval juba mängitut ainsatki korda ja siis kostis alla aina uusi ja uusi viise.

Kirsti seisis siis akna all ja kuulas. Muudkui kuulas. Ja helid ülalt kolmanda korruse aknast helisesid ja sillerdasid ja nagu kippusid ning tõusid aina kõrgemale ja kõrgemale, otsekui see lind, kes kevaditi

maal põldude kohal laulab. See oli otse imepärane! Aga teinekord oli poisi viiul kume ning veidi nukker ega trillerdanud üldse. Ta hääl oli siis madal ja natuke nagu kaeblikki, ja ajuti oleks otsekui kaks viiulit mänginud, ja üks veelgi madalamalt ning teine päris madalalt ja niisugusest mängust tekkis Kirstil tunne, nagu siis, kui ta oli kord varakevadel kukkunud ja ta õlg oli saanud hirmsasti haiget ning oli pärast nii valus, et seda ei tohtinud üldse puutuda, aga isa ikkagi seda õlga ettevaatlikult masseeris — see oli ühteaegu valus ning magus tunne.

Niisugune imepärane pill oli siis see viiul. Ja niisugune see viiuliga poiss.

«Aga sina mängi minule ka viiulit!» ütles Kirsti viiuliga poisile sellel päeval, kui noppis õuest selle kevade esimesed võililled.

«Mängin küll,» ütles viiuliga poiss. Aga ei mänginud. Ja pärast hoopis ütles:

«Ma mängin sulle küll, aga seda, mis ma sulle mängin, ma veel ei oska, sest ma õpin seda alles.»

«Aga mängi siis parem seda, mida sa juba oskad!» ütles Kirsti. «Sa ju oskad küll.»

«Aga seda ma veel ei oska. Aga neid teisi jälle ma sinule ei mängi.»

Ja ei mänginudki. Mis sellest, et Kirsti neid teisi õues akna all kuulas.

«Sa oled väga halb ja kangekaelne poiss!» ütles Kirsti viimaks viiuliga poisile. «Ma ei taha üldse, et

sa mulle mängid. Ma võin hoopis raadiot kuulata, ja seal mängivad veel ilusamini.» Aga viiuliga poiss ei öelnud talle midagi, ja nagu ikka, tegi ukse lahti ning laskis Kirsti enda ees õue.

Siis juba hakkas suvi mööda saama ja kaselt akna all leidis Kirsti ühel hommikul erkkollase lehe. Niisuguseid lehti tuli kasele nüüd igaks hommikuks üha rohkem juurde, ja kui kask juba üleni kollane oli, nägi Kirsti viiuliga poisi peas äkki uut mütsi. See oli tumesinine müts kollase randiga. Koolipoisi müts.

Sest juba oli september. Ja musta viiulikohvrikese asemel kandis viiuliga poiss nüüd käe otsas väikest pruuni portfelli.

Kirsti ei teadnud, kas viiuliga poiss viiulit enam mängibki. Sest õues sadasid oktoobrikuu sajud ja Kirsti veetis suure osa päevast oma nukkude juures toas, aga kui ta vahel ka väljas käis, siis oli viiuliga poisi aken kolmandal korrusel enamasti kinni.

Kuid ühel niisugusel päeval, kui jälle sadas, seisis viiuliga poiss trepikojas seitsmenda korteri ukse taga. Ta seisis seal portfelli ja viiulikohvrikeseta ja tal polnud mütsigi peas ega mantlit seljas ja ainult prillid olid ees ning Kirsti ei saanudki aru, mis ta seal nende ukse taga niimoodi naljakalt seisis.

«Tere!» ütles viiuliga poiss Kirstile.

«Tere!» ütles Kirsti viiuliga poisile. Ta nagu seisa-

tas hetkeks, ent tegelikult ei olnud tal enam ammu põhjust viiuliga poisiga juttu teha või tema juures seisatada, ja seepärast ta astus trepist alla.

Viiuliga poiss astus talle järele. All välisukse juures tõttas ta, nagu ikka, Kirstist ette ja pani käe ukselingile. Kuid seekord ta ei lükanudki ust lahti.

«Kirsti,» ütles viiuliga poiss. Ja neelatas.

Kirsti vaatas teda veidi silmanurgast ning altkulmu. Sest nii naljakas polnud viiuliga poiss veel kunagi olnud.

«Nüüd ma võin sulle mängida,» ütles viiuliga poiss.

«Oi!» ütles Kirsti ja vaatas teist suurte ahnete silmadega. «Sa mängi siis!» Ta astus uuesti trepile.

«Ei,» ütles viiuliga poiss. «Ma ei mängi praegu. Ma tahan, et ma mängiksin sulle kontserdil.»

«Oo . . .» ütles Kirsti pettunult, sest kontserdil käisid ainult isa ja ema. Kirstit kontserdile kaasa ei võetud. Talle öeldi, et ta on kontserdisaali jaoks alles liiga väike.

«Sellele kontserdile sind võetakse!» ütles viiuliga poiss. «Sellele kontserdile lastakse kõiki lapsi.»

See seletus rahustas Kirstit veidike.

«Mängi mulle siis pealegi kontserdil!» nõustus ta. Ja viiuliga poiss ei öelnud midagi, ainult avas Kirsti ees ukse.

Järgmisel päeval seisis aga trepikojas Kirsti. Ta seisis siin palitu ning mütsita ja ta närveeris hirmsasti, sest isa oli küll oma toas ja kirjutas midagi, kuid ta

võis siiski märgata, et Kirstit toas ei ole, ning hakata teda otsima.

Iga kord, kui trepikoja uks käis, piilus Kirsti käsipuude vahelt alla. Ja ohkas pettunult.

Siis viimaks sööstis ta trepile.

«Viiuliga poiss!» hüüdis Kirsti juba poolelt trepilt. «Viiuliga poiss! Aga millal see siis tuleb, see kontsert?»

«Varsti!» ütles viiuliga poiss.

«Kui varsti siis? Sest ma muidu ei tea. Ja ma ei teagi, kuidas sinu kontserdile minna.»

«Ma ütlen sulle siis,» ütles viiuliga poiss. «Ja tead, kui sind lubatakse, siis sa tule minuga kaasa. Ainult et . . .» siin jäi viiuliga poiss nagu mõttesse, «kui sind minuga koos ja kahekesi ainult lubatakse?»

«Lubatakse!» otsustas Kirsti. Ja tuiskas tulisi jalu trepist üles. Ning hõikas veel kord selja taha:

«Aga sina siis ütle!»

See öö oli olnud selle sügise esimene hallaöö. Aga päev ise tuli päikesepaisteline, olgugi et puhus põhjakaaretuul. See oli selle sügise kõige ilusam päev. Ja ta pidigi seda olema.

Viiuliga poiss ootas Kirstit all välisukse juures. Tal oli must viiulikohvrike käes. Ja ta avas Kirsti ees ukse.

«Sind ikka lubati!» ütles viiuliga poiss Kirstile, kui

nad kahekesi kõrvu astusid mööda varisenud lehtedes teed.

Kirsti langetas pilgu oma kummikuninadele. Siis lõi silmad üles.

«Oi vaata, kastanisiilike!» näitas ta üles puuoksale.

Sest teda polnud lubatud.

Ta ei olnud üldse küsinudki.

Ta oli salamahti pugenud mantlisse ja hiilinud uksest välja.

Sest ta oli kontserdisaali jaoks alles liiga väike, nagu olid alati ütelnud isa ja ema.

Viiuliga poiss vaatas arupidavalt okkalist kastanivilja puuoksal. Kastanisiilike rippus küllalt kõrgel. Liigagi kõrgel viiuliga poisi jaoks.

«Kirsti, hoia mu viiulit!» ütles viiuliga poiss viimaks.

Kirsti võttis viiulikohvrikese enda kätte. Kohvrike ei olnud üldsegi raske, kuid Kirsti pelgas teda enda käes hoida. Sest kohvrikese sees oli viiul.

Viiuliga poiss seisis kastani all ja vahtis üles. Ta oli ühteaegu nii kohmetu kui nõutu.

«Mida sa vaatad?» küsis Kirsti.

«Seda . . .» vastas viiuliga poiss. «Kastanisiilikest.»

«Seal, näed, on teine veel!» näitas Kirsti. «Aga kas läheme nüüd edasi?»

«Ah soo?» ütles viiuliga poiss ja oli natuke nagu imeliku näoga. «Aga mina jälle mõtlesin, et sa tahad seda siilikest sealt kätte saada? Ja mõtlesin, et ma toon ta sulle.»



«Ei!» ütles Kirsti. «Ma ainult ütlesin, et see on ilus siilike. Ja las ta olla, see ilus kastanisiilike seal üleval! — Ainult sa võta viiul parem oma kätte.»

Viiuliga poiss vaikis mõtlikult.

«Ei — siiski ma toon ta sulle alla,» trotsis ta.

Kuid Kirsti ei tahtnud seda. Ja viiuliga poiss võttis uuesti viiuli.

See oli väga suur maja. Kirsti ei olnud nii suures majas veel käinud.

Viiuliga poiss aitas Kirstil mantli seljast ja riputas selle nagisse. Kirsti mantli peale asetas ta enda oma. Siis võttis Kirstil käest ja kolmekesi — viiuliga poiss, Kirsti ja viiul — läksid nad mööda laiu treppe üles. Treppidel ja fuajeedes saalis palju igas vanuses poisse ja tüdrukuid, kuid nemad kolmekesi ei teinud endile sellest asja.

Ja siiski oli Kirsti pisut pelglik. Sest see oli väga suur maja ja siin olid kontserdid. Seepärast hoidis ta viiuliga poisi käest kõvasti-kõvasti kinni. Aga viiuliga poiss ei kartnud üldse ja sellest sai ka Kirsti aegapidi julgust.

Kontserdi alguseni oli veel aega ja viiuliga poiss näitas Kirstile klassi, kus ta õpib. Nii istus Kirsti sellel kontserdipäeval esimest korda koolipingis, ja tal oli sellest naljakas ning hea tunne, ja viiuliga poiss istus ta kõrval. Aga siis läks viiuliga poiss tahvli juurde,

võttis aluselt kriidi ja tõmbas tahvlile viis pikka ning pisut kõverat kriipsu. Need olid ilusad valged kriipsud, ja kriipsude peale joonistas viiuliga poiss naljaka kõvera märgi.

«See on viiulivõti,» ütles selle märgi kohta viiuliga poiss.

«Küll on naljakas võti!» imestas Kirsti ega uskunud viiuliga poissi päriselt, sest küsis:

«Kuidamoodi sa viiulit siis niisuguse võtmega lahti teed?»

«Niimoodi!» ütles viiuliga poiss, kui oli veidi mõelnud, ja joonistas kriipsude peale ning vahele väikesed valged pallikesed, millel olid sabad või tillukesed lipukesed küljes.

«Kas nüüd ongi viiul lahti?» küsis Kirsti.

«Nüüd on lahti!» ütles viiuliga poiss. Ja ta ütles seda nii tõsiselt ning veendunult, et Kirsti, kes teda ikka veel päris ei uskunud ega saanud viiuli võtmest ning lahtitegemisest üldsegi aru, ei usaldanud selle kohta enam midagi pärida ega öelda. Ja seepärast ta hoopis ütles:

«Aga mis siis saab, kui mina ka sellele tahvlile joonistan?»

«Aga joonista siis!» ütles viiuliga poiss.

Kirsti joonistas klassitahvlile kiisu. See ei tulnud just ilus kiisu, sest tal oli liiga lohmakas kere ja liiga väike pea ja koledasti viltune nina ning ta silmad

vahtisid kõõrdi. Ja vurre polnud tal üldse. Kuid see-eest oli tal hästi pikk saba.

«Kas see kiisu meeldib sulle?» küsis Kirsti viiuliga poisilt.

«Meeldib!» ütles viiuliga poiss.

«Ma oskan veel rohkem joonistada,» ütles Kirsti. Ja ta joonistas oma kiisu alla kuus tähte: KIRƧTI.

Enne kui nad klassist välja läksid, kustutas viiuliga poiss viis pikka valget kriipsu ja viiulivõtme ja sabade ning lipukestega pallikesed tahvlilt niiske lapiga maha, kuid kiisu ja KIRƧTI jättis ta klassitahvlile alles.

Kontserdisaal oli kõrge-kõrge ja ta valges laes põles palju tulesid, sest akende taga oli juba sügav hämarik. Ja saalis istus palju lapsi. Need, kes olid ees, istusid toolidel, aga taga olid pingid.

Kirsti istus toolil. Kohe päris ees, teises reas. Enne Kirstit oli sellel toolil istunud üks poiss, aga siis oli viiuliga poiss selle poisiga läinud juttu ajama ja siis oli see poiss püsti tõusnud ning selle tooli pealt ära läinud ja nüüd istuski siin Kirsti ise. Ja ta kõrval istusid kaks tüdrukut ja need olid Kirstist suuremad, kuid mitte palju, ja Kirsti ei peljanud neid üldse.

Ta istus oma toolil ja kõlgutas jalgu. Kõrge tuledes saal ja ootlik jutukõmin ümber ainult süvendasid tas seda ärevalt pidulikku tunnet, mis juba sellesse uhkesse majja astumisest saadik ei olnud temast hetkekski lahkunud. Aga kui tüdrukud ta kõrval hakkasid omavahel sosistama ja muudkui aina sosistasid, siis hakkas Kirstis pead tõstma rahutus ning mure. Rahutus selle pärast, et ta viiuliga poissi enam hulk aega ei näinud, ja mure, et ta oli kodust küsimata ning omapead sellesse kõrgesse saali tulnud.

Niimoodi sai Kirsti sellel päeval sedagi aimamisi tunda, mis on südamevalu ja mure.

Aga poodiumile toolide ees tulid väikesed tüdrukud. Nad hakkasid laulma ja mure Kirsti südames taganes uue tunde ees.

Siis laulsid teised tüdrukud. Ja see oli ka ilus laul, ainult et viiuliga poissi ei olnud veel näha.

Kontsert meeldis Kirstile väga. Ja ta plaksutas kõigist kõvemini, sest ta polnud veel kunagi kontserdil plaksutanud. Ja siis tulid poodiumile poisid, aga viiuliga poissi nende hulgas ei olnud. Ning need poisid ei mänginud viiulit, vaid löökpille.

Nendele poistele müdistati tagapool ka jalgadega. Siis nad mängisid veel uuesti. Aga viiuliga poissi polnud ikka nende hulgas.

Viiuliga poiss tuli hoopiski hiljem. Ning viiul ei olnud tal enam mustas kohvrikeses — see oli tal hoopis käes. Ja veel oli tal käes must kepike, millel üks külg oli valge. Aga seda kõike nägi Kirsti silmanurgast, sest ta vaatas viiuliga poissi. Viiuliga poisil ei olnudki praegu prille ja ta oli sellest veel rohkem teistmoodi kui teised poisid, ja veel nägi Kirsti, et

viiuliga poisil oli nüüd rinnas tilluke punane täheke.

Ja viiuliga poiss vaatas Kirstit, ja Kirsti nägi, et viiuliga poisil on suured hallid silmad. Ja Kirsti tahtis talle seda hüüda, kuid viiuliga poiss tegi talle kummarduse ja tõstis viiuli endale lõua alla. Aga teise käega tõstis ta oma valge küljega kepi. Ta hoidis seda hetke kõhklevalt üleval, kuid siis laskus kepike viiulile. Ja see oli tõeline imekepike, sest kui kepike puutus viiuli külge, hakkas viiul mängima.

Viiul aina mängis. Ja selles mängus oli kevadet, ja suve oli seal, ja seal laulis üks lind, ja päike paistis, ja pihlapuudes rippusid veel punased kobarad ning peegeldusid alla rohelisse vette, ja Klooga ranna imepärane kivike oli selles mängus ka. Ja selles mängus oli veel meri, ja tilluke valge puri oli selles mängus, ning kauge maa, mis sellest, et Kirstil ei olnud siis veel valget purje ja oma kauget maad ta sel õhtul veel ei teadnud.

See oli imepärane mäng ja niimoodi ei olnud sellel kontserdil veel keegi mänginud.

Tuled akendes ja piimjad kuplid kõrgete postide otsas kallasid tuhmi valgust tänavaile. Tuul hulgutas lehti mööda asfalti.

Kirsti ja viiuliga poiss läksid kõrvu ning vaikisid. Aga neil ei olnud sellest vaikimisest igav.

«Mul on hea meel, et sa mulle mängisid,» ütles



Kirsti viimaks. «Ja ma ei teadnudki, et sul on nii ilus viiul.»

«Mul on hea viiul,» ütles viiuliga poiss. Ja ta ei mõelnud seda nii, nagu mõtlevad täiskasvanud.

Aga mööda tänavaid hulkus aina tuul.

«Kas sul hakkab külm?» küsis viiuliga poiss.

«Ei!» vastas Kirsti. «Mul on soe.»

Viiuliga poiss oli mõttes. Siis ütles:

«Kuule, Kirsti, sõidame täna taksoga koju!»

«Oi, sõidame!» ütles Kirsti.

Nad pöörasid ümber, sest taksopeatus asus teises küljes.

Taksopeatuses ei olnud ainsatki inimest. Ja taksot ka ei olnud. Oli ainult tuul ja tänaval kahisevad lehed.

Nad seisid ja ootasid.

«Kui sul ainult külm ei ole?» ütles viiuliga poiss.

«Ei!» ütles Kirsti ja peitis koonukese mantlikraesse. Sest natuke külm tal ikkagi oli.

Nad ootasid.

«Ma seisan tuulele ette,» ütles viiuliga poiss. «Muidu on see liiga vilu tuul ja puhub sulle peale.»

Tuul nuhtles viiuliga poisi mantlihõlmu, kuid Kirsti peale ta enam päris ei puhunud. Ja Kirstil oli küll külm, kuid oli hea meel ka, sest viiuliga poisi selg seisis tema ees ja varjas tuult.

Ainult et taksot ikka veel ei tulnud. Aga ta oleks võinud nüüd juba tulla.

Ootajate selja taha asus noormees tütarlapsega. Nad lõkerdasid kogu aeg naerda. See naer häiris täna Kirstit. Ja vist ka viiuliga poissi. Sest ta pööras ümber ja ütles Kirstile:

«Ma ei tea . . . Võib-olla me siiski läheme jala?»

«Aga mind vist juba oodatakse kodus?» ütles Kirsti. Sest viiuliga poiss seisis tema ees ja varjas rinnaga tuult.

Nõnda seisid nad edasi, kuigi oleksid tahtnud, et nendega ei oleks noormeest ega tütarlast, kes aina naersid.

Siis viimaks tuligi takso.

«Hei sina, maestro!» ütles viiuliga poisile noormees, kes oma tütarlapsega koos aina naeris. «Kuhu sa oma daamiga sõidad? Me istume ka teie masinasse?»

«Ei!» ütles viiuliga poiss ja sulges Kirsti ning viiuli järel auto tagumise ukse. «Me sõidame kahekesi.»

«Kuhu te sõita soovite?» küsis juht noormehelt. See ütles aadressi. Aga kui juht viiuliga poisilt aadressi küsis, ütles viiuliga poiss veel kord: «Meie sõidame kahekesi!» Ja istus juhi kõrvale ning sulges ukse.

Auto tõmbas paigalt. Kirsti nõjatus polstrile ja hoidis süles viiulikohvrikest. Autos oli tubaselt soe ja Kirsti sõrmed ning varbad ja ninaotski hakkasid kohe kirvendama, sest need kõik olid saanud tõesti tublisti külma. Aga kui viiuliga poiss autojuhi kõrval polstrile põlvili tõusis ja üle istme seljatoe Kirsti poole vaatas, siis Kirsti ainult naeratas.

Autokummid sahisesid asfaldil ja selles sahisemises oli Kirsti jaoks täna muusika. Ja nii kui väike lõbus mängukann tiksus auto armatuurlauas taksomeeter.

Viiuliga poiss vaatas veidi uskumatult taksomeetris tõttavaid numbreid — aparaadi aknakeses oli juba 18.

«Onu,» kohmetus viiuliga poiss, «mul polegi rohkem kui kakskümmend kopikat.»

Juht ei vastanud. Aga kui taksomeetrisse ilmus number 20, pidurdas ta masina.

«Noh,» ütles ta ja ayas uksed, «kobige maha!»

Kirsti ulatas poisile viiuli ja kobis autost sõnakuulelikult välja. Auto sööstis uratades paigalt. Kirsti ja viiuliga poiss aga seisid ja vaatasid — üks pisut hämmeldunult, teine kohmetult — teineteisele otsa. Tuul sakutas mõlemat hõlmast.

«Polegi enam palju minna!» ütles viimaks Kirsti. Ja naeratas.

«Jaa, varsti olemegi juba seal, kust me taksopeatusse läksime!» kinnitas viiuliga poiss. Ja nad hakkasid tõtlikult astuma, sest oli külm ning hilja, ja oli veel pikk tee minna, enne kui viiuliga poiss võis Kirsti ees lahti teha kodumaja raske ukse.

«Kirsti!» ütles viiuliga poiss talle korter seitsmenda ukse ees. «Sellele muusikale, mis ma sulle mängisin, panen ma nimeks . . .» Ta jäi mõttesse, kuni äkki küsis:

«Aga mis sina paneksid?»

«Mina?» rõõmustas Kirsti. «Oi, mina paneksin . . . Mina paneksin: «Kus on siis punased pihlamarjad?» . . . või . . . või jälle need . . . kastanisiilikesed seal, sa ju tead neid, või . . . Ei, ma paneksin hoopis: «Mirjemilaul». — «Mirjemilaul»! Jah, selle ma paneksin!»

«Olgu siis . . . «Mirjemilaul»!» ütles viiuliga poiss. «Sest see on minu enda laul ja tal ei olnud veel nime. Aga nüüd on. Sinu pandud nimi.»

. . . Paljudesse kohtadesse helistas isa sellel õhtul telefonil. Kuid Kirsti lebas ikka alles lahtisilmi voodis ja kuulas, kuidas viiul veel temas endas mängis selle päeva laulu, millele ta ise oli andnud nime.

KRIIS

«Ja kui sõda on, siis linnud ei laula,» ütles Kirsti.
«Vist ei laula,» ütles isa.
«Ega lilled õitse?»
«Vist ei õitse.»
«Aga mehed lähevad kõik sõtta?»
«Mehed lähevad kõik sõtta.»
«Ja saavad surma?»
«Saavad surma. Paljud saavad surma.»
Teerada keeras metsa alla. Ja nad astusid seda mööda mõtlikult vaikides.
«Isa!» Kirsti haaras isal kõvemini käest. «Kui tuleb sõda, siis sina ju ei pea minema?»
«Ei, mina ei pea,» kostis isa vastu.
See oli tore lai rada siin puude all ja Kirsti, hoides isal käest, lõi ta kõrval kepsu.
«Ei, laps,» ütles isa. «Kui tuleb sõda, siis pean ka mina minema.»
«Aga onu Juhan?»
«Onu Juhan ka.»
«Aga onu Oskar?»

«Ka onu Oskar.»
«Ja sina ka, kes ei pea?»
«Aga mina ka,» kinnitas isa.
See kõik oli olnud suvel. Kuid nüüd oli juba ammu sadanud selle talve esimene lumi. Ainult et metsas oli miskipärast ikka veel suvi. Ja nemad isaga ikka alles metsas.
«Jah, ja sina ka pead minema,» ütles Kirsti.
Isa ei kostnud enam midagi. Ja nad astusid puude all edasi, hoides teineteisel ikka alles käest.
Natuke veider ning naljakas oli äkki see mets. Hoopiski mitte niisugune, nagu kogu aeg ja enne.
Jah, miski oli siin äkki sootuks teistmoodi. Ainult et Kirsti ei saanud ikka veel aru, mis just.
Ta sattus sellest suurde ärevusse ja seisatas.
Ja siis viimaks ta mõistis.
«Isa!» sosistas ta õudusega. «Kuula, linnud ju ei laula!»
Nad seisid nüüd mõlemad teerajal ja kuulatasid. Ja nad ei kuulnud ainsatki häält.
Olid puud, ja oli teerada, ja taevas oli, ja päike, kuid ei ainsatki häält.
Ei ainsatki häält!
Ainult vaikus.
Tühi, lõputu vaikus.
«Ja lilled enam ei õitse!» sosistas Kirsti veel suurema õudusega.
Seal, kus alles praegu olid olnud lilled, ei olnud

enam ainsatki õit. Oli ainult närtsinud, kõrbenud, kurb maa.

Ja suur hääletus ümberringi.

Surmavaikus.

«Isa!» karjatas Kirsti.

Kuid isa käsi otsekui kisti Kirsti peost.

«Isa!» karjatas Kirsti uuesti. «Sina ju ei pea minema!»

Isa ei vastanud. Ta ainult läks. Läks kuidagi veidralt ning vastu tahtmist ja Kirsti nägi veel vaid ta käsi, mis justkui püüdsid Kirstist kinni hoida, kuid ei küündinud enam temani. Siis lõid need käed äkki vankuma ja otsekui lahustusid sinisesse taevasse ning kõrbenud maasse ja rohkem isa enam ei olnud.

Kirsti seisis ihuüksi keset vaikust.

«Isa-aa!» hüüdis Kirsti. «Isa-aa!»

Ta aina hüüdis, kuid ta hüüded lämbusid rinnust välja pääsemata ning ta ei kuulnud enam ka omaenda häält. Ainult sinine taevas ning vaikus olid ümberringi ja see vaikus rõhus ning lämmatas teda nüüd otsekui üle pea heidetud tekk.

Kirsti hirm muutus üha suuremaks.

Ja siis loitis taevaserval mustjasruske kuma. See kustus, kuid taevasse jäi sellest määrdunud, porikarva jälg. Aga siis loitis teisel pool. Ja veel teisel pool loitis, ning teisel pool ka.

Ning ei ainsatki häält.

Maa ja taevas kaugete ruskete loidete rõngas oli

suur ning ääretu ja tüdruk oma üksi- ning mahajäetuses tibatilluke.

Ta väike süda oli hirmust lõhkemas.

Verevad välgatused silmapiiril hiilisid lähemale. Nad tulid sealt, kuhu oli kadunud isa, ja teiselt poolt tulid, ja veel teiselt poolt, ja teiselt poolt ka. Nad muudkui piirasid tüdrukut ja muudkui tulid, jubedad oma tummas hääletuses. Aga kui nad olid juba üsna lähedal, siis äkki mõistis Kirsti tillukese kergendustundega, et need pole muud kui ainult need mustad taevaseened, mida ta oli näinud televiisoriekraanil. Ning siinsamas nagu oleks olnudki ka televiisor.

Aina sähvivate taevaseentega ekraanil.

«Ma ei taha!» hüüdis Kirsti, ilma et oleks ikka veel kuulnud oma häält. «Ma ei taha, isa! Sa keera nad ära! Keera ära!»

Siis tuli talle meelde, et isa ei ole.

«Ma ei taha!» hüüdis ta nutuselt. «Ma ise keeran nad ära!» Ja ta sirutas käe televiisorinuppude järele.

Kuid televiisoril ei olnudki enam nuppe. Ning mustad taevaseened sähvisid nüüd otse siitsamast televiisorist välja. Nende keerlevast tulest kübarad ulatusid juba nii kõrgele taevasse, et kustutasid päikese, ja nagu koletud mustad siud vingerdasid nende suitsevad londid maa kohal.

«Ma pean ennast ära peitma, et nad mind kätte ei saaks,» ahastas Kirsti. «Siin oli ju üks kivi, mille taha ma saan ennast peita.»

Seda kivi ei olnud enam. Aga taevaseente mustad londid hiilisid talle aina lähemale. Ja need olid väga tulised londid, ja kuigi nad polnud teda veel puudutanud, oli Kirstil ikkagi hirmus palav ning raske hingata.

«Ma võin ennast ka selle väikese põõsa sisse ära peita,» nuuksus Kirsti. «Ma olen ju väike.» Ent kuhupoole Kirsti ka vaatas, oma väikest põõsast ta enam ei näinud. Ainult lõõskavad taevaseened aina tulid ja tulid ning olid juba väga lähedal.

Kirsti südant ahistas meeletu hirm. Ta pööras ümber ja pistis jooksu. Aga otse ta jalge alt tõusis üles pöörlev tulesammas ja kõrbenud mullapind rebenes hääletult peenikesteks tükkideks ning paiskus põlevasse taevasse.

Kirsti jooksis teisele poole. Kuid siin kordus kõik seesama. Ja ta jooksis veel teisele poole, ent kuhu ta ka pöördus, igal pool kasvasid ta ette tulest ning suitsust jubedad koletised. Nad visklesid hääletult nagu tohutu suured verised nahkhiired ja õgisid järelejätmatult määrdunud taevast ning kõrbenud maad.

Kirsti kattis näo peopesadega ja kisendas.

Just siis nägi Kirsti lille. See oli tilluke punane lilleke. Ta siras ja sätendas kui kuum verepisar mustal, põlenud ning purustatud maakamaral.



Kirsti ei olnud iialgi näinud nii lihtsat ning nii punast lille.

Ja lille kohal lahvatas tulesammas.

«Lill!» karjatas Kirsti. «Lill! Minu lill! Te ei tohi!»

Kirsti pistis jooksu. Ta jooksis läbi mullasaju, jooksis läbi maa kõrbenud haavade, jooksis läbi tule ning suitsu oma lille juurde ja haaras selle otse lahvava tuleseene suitsevate maolõugade vahelt.

«Minu lill!» ütles Kirsti. «Ilus lill. Punane lill!»

Hoides peokeses verepisarana punast lille, hakkas Kirsti minema. Läbi suitsu ning tule, läbi maa kõrbenud haavade, läbi mullasaju. Kuid tulest ning suitsust koletised taganesid tema ja ta lille ees ja nad taganesid aina kaugemale ja siis kadusid nad hoopis. Taevavõlv ta pea kohal muutus ühtäkki heledaks ning kirkaks, sinna tuli päike ja maa haavad said terveks ning kõik ümberringi muutus roheliseks. Aga siis äkki hakkas laulma lind, ja veel üks, ja veel, ja veel, ja veel. Ja Kirsti vaatas oma lille, ja kuulis äkki omaenda naeru, ja ta läks aina edasi . . .

Nooruke tütarlaps valges arstikitlis asetas tekile tagasi Kirsti kuuma käe ja ajas end sirgu.

«Kriis on möödas,» ütles ta.

Ta oli väga noor arst ja mine tea, äkki ta kartis, et teda ei kuuldud ega mõistetud. Nii vaataski ta oma mõlemale assistendile lisaks kordamisi näkku ja kuulutas valju, kõlava häälega:

«Elu võitis!»

SILLAD

Algul ehitas silda onu Juhan üksi.

«Naljamees! Ja hakkasidki ta'ga mässama?!» naeris kaldal isa. Aga onu Juhan, ehk küll naeris vastu, mässas edasi. Ja siis juba võttis isa ennast samuti paljaks, ainult väikesed püksid jättiski jalga, ning siis nad mässasid juba kahekesi seal jões.

Kirsti kükitas kaldal ja vaatas. Ta ei olnud varem näinud, kuidas silda tehakse. Vist ei olnud seda kõik täiskasvanudki näinud, sest laagripoolsele kaldale sigines seisjaid ning vaatajaid üsna palju. Mitte ainult muiduvaatajaid, vaid ka muigajaid. Ja peavangutajaid. Ja manitsejaid. Ja hurjutajaid. Ja õpetajaid. Ja igasuguseid.

Aga onu Juhan ja isa muudkui tegid silda. Mis sellest, et jõgi oli parasjagu lai. Sügav ka. Ning vesi alles külm. Ja üleüldse oli see sillategemine üks suur ning mitte lõbus tegemine. Sest mitu ja mitu korda ronisid mõlemad ähkides kaldale ja soojendasid päikese käes oma kananahal kintse ning selgi.

«Kahe kalda vahel peab sild olema,» ütles siis onu Juhan.

«Peab olema, selles on sul õigus,» kinnitas isa.

«Aga seal ju ongi sild!» hüüdis Kirsti. Ent talle ei vastatud. Ei tehtud teda kuulmagi.

Ja ometi oli üle selle jõe sild juba ehitatud. Lai laudadest sild kõrgete käsipuudega mõlemas servas. See sild asus küll tükk maad laagrist allpool, kuid kõik käisid sellest üle ja keegi ei nurisenud, et oleks liiga kauge. Onu Juhan ja isagi polnud nurisenud.

Aga nüüd tegid mõlemad uut silda. Siiasamasse, laagrisse.

Ja see sillategemine oli ikka üks raske ning keeruline töö. Sellest sai Kirsti kaldal kükitadeski aru.

«Siis niimoodi,» ütles onu Juhan ja ronis kaldale.

«Vist niimoodi jah,» nõustus isa.

«Ja ongi sild valmis?» imestas Kirsti.

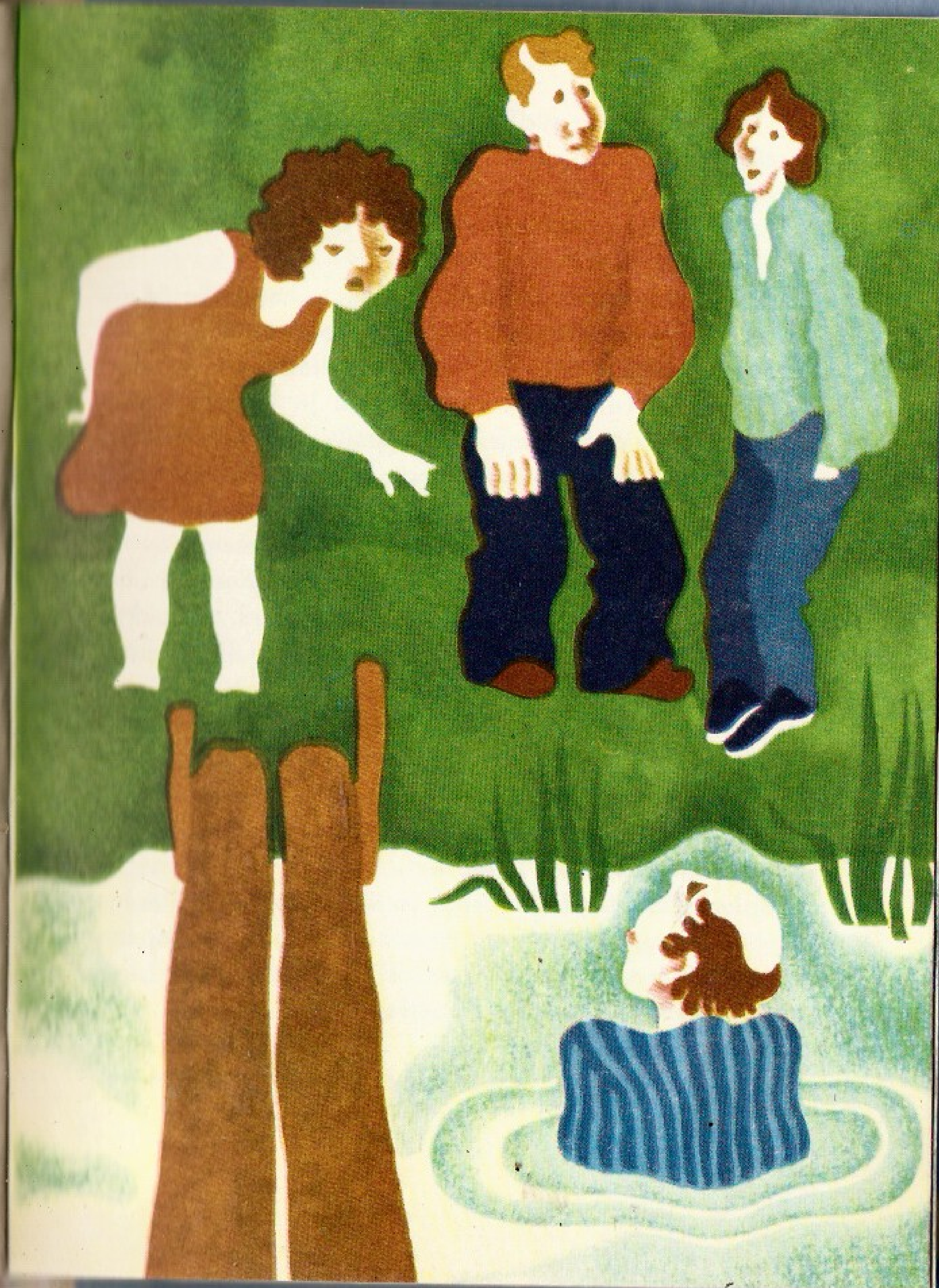
Onu Juhan astus sillale. Keset silda jäi ta seisma ja püüdis seda lõngutada.

Sild ei lõnkunud. Või kui, siis mitte liiga.

«Kannab?» päris isa pervelt.

«Kannab!» kinnitas onu Juhan ja läks üle. Ja siis läks üle silla ka isa ise. Aga siis tulid mõlemad üle silla tagasi ja istusid Kirsti kõrvale. Et päike neid soojendaks. Sest nad olid külmasinised ning kananahal hullusti.

Teisele pervele, silla otsa juurde, kogunes uuesti seisjaid.



«Et see siis on sild?!» muigas tädi, kes ka juba enne oli muianud.

«Kaks palgikiitsakat kõrvuti, ja muud ei miskit!?» vangutas pead tädi, kes ka juba enne oli pead vangutanud.

«Kuid jalavaev jääb sellest siiski vähemaks,» kostis onu, kes oli ehitajaid abistanud õpetliku sõnaga. Ja ta astus sillale, et öeldut teoga kinnitada.

Silla keskel kaotas ta tasakaalu ja kukkus jõkke. Kaldal seisjaile valmistas see nalja ja nad hakkasid naerma. Ning õpetliku sõnaga onu sumas kaldale ja ütles, et mis untsu, see uuesti.

Kui õpetliku sõnaga onu oli juba neli korda vette kukkunud, jättis ta üle silla minemise järele. Nüüd astus sillale tädi, kes oli pead vangutanud. Ja kukkus samuti sisse. Ülepea oli see kõik üsnagi lõbus lugu ja kõik kõkutasid aina naerda.

Kuid pikapeale hakkas naeruhimu silla otsal otsa saama. Ning Kirsti silmavaade muutus murelikuks.

«Kas midagi on pahasti?» küsis ta poolihääli.

«Pole midagi, laps,» kostis isa talle vastu.

«Aga nad ei saa ju üle?»

Isa krõbistas tikutoosiga ja läitis uue sigareti.

«No aga nad võivad ju üle teise silla minna, kui nad siit ei saa?» leidis Kirsti väljapääsu.

«Muidugi!» nõustus isa. «Kes siit üle ei pääse, võib minna üle teise silla.»

«Aga mis nad siit siis tükivadki?» imestas Kirsti.

Onu Juhan muigas.

«Kuidas sulle seda öelda . . .» otsis ta sõnu. «Vaata, asi on selles, et inimene peab üle silla minema. Justament, inimene peab üle silla minema.»

«Siis ka, kui on juba üks sild ja sellest on mindud?»

«Siis ka!» kinnitas onu Juhan. «Sest sellest teisest käivad kõik üle, aga inimene on juba niisugune, et ta tahab ka sealt üle minna, kust üle ei pääsegi. — Kas said aru?»

Kirsti noogutas. Teinekord ongi mõistlik pisut umbmääraselt vastata. Ja siis nad vaikisid, ning see oli mõtlik vaikimine.

Kuni sarvesignaal kuulutas lõunavaheajale lõpu.

Mis vaev see jalavaev pidi olema, see polnud Kirstile päris selge. Kui ta sammus üle silla, üle sellesama, mis asus laagrist tükk maad allpool ja millest kõik nurisemata üle käisid, siis ei vaevanud teda miskit. Hoopiski meeldis talle veel ronida silla käsipuule ning vaadata sealt alla vette, kus teinekord sagis parv pisikesi kalakesigi. Mõistagi võis käsipuul kõõluda ainult siis, kui isa või onu Juhan või keegi teine seda pealt ei näinud. Aga siinsamas silla otsa juures õitsesid veel kullerkupud. Suured, võikollased ja hoopiski mitte niisugused, nagu ema oli vaasi ostnud juhuslikult lilletädi käest.

Kirsti kükitas kullerkupupuhma juures ja imetles

pikka aega õisi. Lõpuks murdis neist ühe endale ja astus sillale. Ent siin jäi ta äkki mõttesse. Oleks olnud paras juhus käsipuulegi ronida, kuid ta pööras ringi ja astus sillalt uuesti maha. Keskendunult kõmpis ta kallast mööda tagasi selle silla juurde, mille isa ja onu Juhan olid ehitanud.

Ja siin ta siis oli, see sild — ainult kaks palki üle jõe, kusjuures see jämedam palk ei olnud liiga jäme, aga see teine oli veelgi peenem. Kuid mõlemad palgid olid hästi pikad palgid ja onu Juhan ning isa olid need otsapidi kaldaisse kaevanud, lisaks veel vaiadega kinnitanud, et nad kindlalt seisaksid ja vool — kui vesi juhtuks tõusma — neid ära ei viiks.

See oli igas suhtes korralik ning tugevasti tehtud sild. Ainult et Kirsti ei tohtinud siit üle minna, nii oli isa talle öelnud. Sest ta oli alles liiga väike, et üle minna sillast, millest kõik üle ei pääsegi.

«On väga halb, kui oled alles liiga väike,» arutles Kirsti endamisi ja astus kaldasse kaevatud palgiotstele. Sedapaljukest pidi olema temalegi lubatud.

«On väga halb,
kui laps on alles väike,
aga siin on sild,
ja inimene peab üle silla minema,»

lõi Kirsti sillaotsal seistes laulu. See oli ilus ning mõttekas laul, kuigi ehk pisut nukravõitu viisiga. Aga ei olnud ju sõnadki selles laulus kõige lõbusamad.

Jõgi voolas laisalt ja vee kohal tiirutas siniste tiibadega kiilike. Hetkeks puhkas kiil sillal tiibu, ent tuiskas siis uuesti jõe kohale. Kirsti lõi uue laulu ja see laul jutustas kiilikesest, kes lendab üle vee ega vaja kaldalt kaldale pääsemiseks üldsegi silda, ja veel jutustas see laul inimesest, kes jälle peab üle silla minema.

Niimoodi lauldes oli ta astunud maasse kaevatud palgiotsi mööda edasi. See ei olnudki väga raske ega keeruline. Ja liiga rasked polnud need paar sammugi, mis viisid teda mööda silda jõe kohale.

Otse ta jalge all voolas vesi. Aeglaselt ning pikka. Kuid sellegipoolest oli natuke jube siin niimoodi seista. Aga natuke hea ka.

Muidugi, isa ei olnud lubanud teda sellele sillale tulla, kuid kaldasse kaevatud sillaotsal võis ta seista või kõndida igatahes. Ja nüüd oli ta ju ainult natuke vee kohal ka. Nii natuke, et see küll ei oleks tohtinud midagi lugeda. Ta vaatas ettevaatlikult ringi. Mitte kedagi ei olnud näha. Laagris olid alanud õppused ja kära ning jutukõmagi kostsid siia vaevu.

«Noh,» ütles Kirsti endale, «ma olen sellel sillal ikkagi käinud ja ma olen alles väike ka ega peagi sellest sillast päris üle minema.» Need olid rahustavad sõnad ja ta arvas, et on sellel sillal nüüd juba nii palju olnud, et võib minna ka tagasi. Ainult et enne tagasiminekut võiks astuda veel pisut edasi. Natukene vaid.

Ta läkski edasi. Üliväga ettevaatlikult. See polnudki nii hirmus, ja kallas selja taga oli siinsamas ning päris lähedal.

Keset jõge purjetas pärivoolu tüüakas lepalatv. Ta oli purjetanud vist juba väga kaua ning väga pika tee, sest ta oli parasjagu sasitud ning muserdatud ja ta lehed joogiküllusest hoolimata lontis ning pisut närbunud. Kuid üht oksa sirutas latv kõrgele veest välja ja see oli kui roheline puri ta kohal uhkelt püsti.

Latv purjetas sillani, aga siin jäi ta uhke puri palgi taha kinni. Latv pööras ennast ringi, ent abi sellest ei olnud. Oks vaid haakus veel tugevamini sillapalgi taha ja ta närbunud lehed kõditasid nüüd Kirsti kriibitud sääri. Sest Kirsti seisis neljakäpakil keset silda ja vahtis hirmunud silmi vette.

Õigupoolest oli ta siin sillal nüüd natuke tihkunudki. Kuid jätnud siis järele. Või mis mõtet ongi pilli lüüa, kui pole kedagi, kes seda näeks või kuuleks.

Jõgi voolas ja lepaoks kõditas Kirsti sääri. Ja kuigi see oli ainult lepaoks, sellegipoolest oli ta siin Kirstile seltsiks.

Päris suureks seltsiks kohe.

«Sinul ka on paha,» ütles Kirsti oksale, «sest sina tahad purjetada edasi, aga mina jälle . . .»



Oks ei vastanud midagi, ta ainult vabises, sest vool kiskus latva endaga kaasa.

«Sa ära karda,» ütles Kirsti, «ja mina ka ei...» Ning ta vaatas kaldale selja taga.

Kallas polnud just lähedal. Kirsti viskas pilgu ette. Kuid ka see kallas oli kaugel. Ja ta vaatas uuesti selja taha.

Oks sillapalgi taga vabises nüüd veelgi abitumalt ja vool oli kiskunud ta päris pingule.

«Aga sina ka ära karda,» ütles Kirsti oksale. «Ja mina aitan sind!»

Oksa aidata ei olnud niisama lihtne. Vool rebis latva mehemoodi ja see polnud mõni tilluke latv — ta oli Kirstist endast hoopiski pikem, ja oks ise ka oli üsna painduniatu ning jonnakas.

«Sa ära ole niisugune paha!» riidles Kirsti oksaga ja ähvardas, et ei aita teda üldse, kui ta nii jonnakas on. Ainult et oks ei muutunud sellest vähem jonnakamaks, kuid Kirsti aitas, teda ikkagi.

Niimoodi ning pärast pikka pusimist pääses latv viimaks silla tagant lahti. Ta keeras end ühele ja teisele küljele ja oli oma vabaduses nagu natuke nõutu.

«Rumal oks!» naeris Kirsti. «Sa võid nüüd edasi purjetada nii palju kui tahad. Sest mina ju aitasin sind!»

Latv näiski seda nõuannet kuulvat. Ta sättis uuesti tüükaotsa täävina ette ja seejärel tõstis ka oksa jälle uhkesti püsti. Ja Kirstile näis, nagu oleks oks talle

rõõmsalt lehvitanud ja ikka aina lehvitades purjetanüdki allavett.

«Head teed, oks!» hüüdis Kirsti talle järele ja hakkas uuesti naerma. «Head teed!»

Siis vaatas Kirsti jälle kaldale. Kuid selja taha enam üldsegi mitte, vaid ainult ette.

Kallas ei olnud vahepeal lähemale tulnud.

«Noh, aga nüüd pole mul enam palju minna,» ütles Kirsti. «Pole üldse palju minna...»

Ta hakkas uuesti minema. Neljakäpakil küll, kuid siiski edasi. Sest olgugi et väike, oli ta inimene ja p i d i üle silla minema.

PURJED

Ja isa kirjutuslaual hakatigi ehitama laeva.

Lasteajakirja lisast leidis isa laeva plaani. Selle laotas ta lauale laiali ja uuris jooniseid üksisilmi ning kaua. Ta ümises Kuukaraadža-laulu, aga Kirsti oli lauaotsas põlvili toolil ja toetas lõuga käeseljale.

«Stringerid, stringerid . . .» pomises isa. «Stringerid kolmkümmend neli senti . . . Hm . . . Aga ahterpeegel?! . . . Tont võtku, siin midagi nagu ei klapi!»

Kuid järgmisel õhtul olid kirjutuslaual laeva plaani kõrval joonlaud, haamer, naelatopsik, ema leivalõikamisnuga, naaskel, traati, nööri ja palju teisi esemeid, mis sellel laual kunagi polnud olnud, ning lisaks veel onu Oskari vineerisaag ja onu Juhani pitskruvid.

«Aa-ai-ai-aa, aa-ai-ai-aa . . .» ümises isa oma laulu.

See oli väga vaikne õhtupoolik, sest Kirsti vaatas ja vaikis, aga ema ei rääkinud isaga ainsatki sõna. Sest isa saagis onu Oskari vineerisaega õhukesest hööveldatud lauast liiste, aga enne seda oli see laud olnud köögikapi riiul.

Hommikul süütas ema isa saetud liistudega pliidi

alla tule. Isa jõi kohvi ega lausunud Kirstilegi sõnakestki. Ja seda polnud ka vaja, kuna Kirsti juba teadis, et stringerid laeva karkassi jaoks saetakse ainult niisugusest lauast, mille süü ei jookse viltu ega ole kõver.

Ainult niisugusest lauast saetakse stringerid laeva jaoks.

Sellel õhtul jäi isa kauaks välja. Aga kui ta tuli, oli tal kaenlas laud.

Selle laua süü ei jooksnud enam viltu.

Isa kirjutuslaual ehitati laeva.

Kirsti seisis mere ääres ja tuul pillutas ta põllepaelu. Kuid meri oli vaikne ja sile ja otsekui oliivrohelises peeglis kilgendasid tas punased pihlamarjakobarad. Lai männivõra varjutas terve veerandi vees peegelduvast sinisest taevast, kuid rohelise varju ja sinise taeva piiril õõtsusid merel kajakatena valged purjed. Nad olid kaugel, väga, väga kaugel olid need purjed, ja neil olid virvesabad taga.

Ja tuul pillutas Kirsti põllepaelu, ja vees kilgendasid punased pihlamarjakobarad, ja merel õõtsusid valged purjed.

Siis märkas Kirsti enda kõrval poissi. Poiss oli temast pikem. Tal olid heledad kulmud. Tal olid kuresaapais sääred. Tal oli pöetud pea ja peast eemale-

hoidvad kõrvad. Aga tal olid töömehe käed. Ja ta vaatas Kirstile julgelt silma.

Ja Kirsti vaatas merele.

«Kas sinul ei ole laeva?» küsis Kirsti.

«Ei,» ütles poiss.

Ta vaatas merele.

«Aga kas sinul on?»

«Ei,» ütles tüdruk.

Ja nad mõlemad vaatasid merele.

Aga isa kirjutuslaual ehitati laeva.

Siin olid vaigulõhn, ja kiil, ja ahterpeegel, ja kaared, ja stringerid.

Ja siin oli laaste, ja saepuru, ja kopsimist, ja kadunud asju.

Ning siin lasti vilet, ja kiruti, ja ümiseti laulu, ja arutati ning peeti nõu.

Niimoodi sai kiilust ja ahterpeeglist ja kaartest ja stringeritest laeva puitvalge karkass. See oli graatsiline ning uhke ja lõhnas aurutatud puust ning vaigust.

«Isa, kas laeva ehitataksegi nii?» küsis Kirsti.

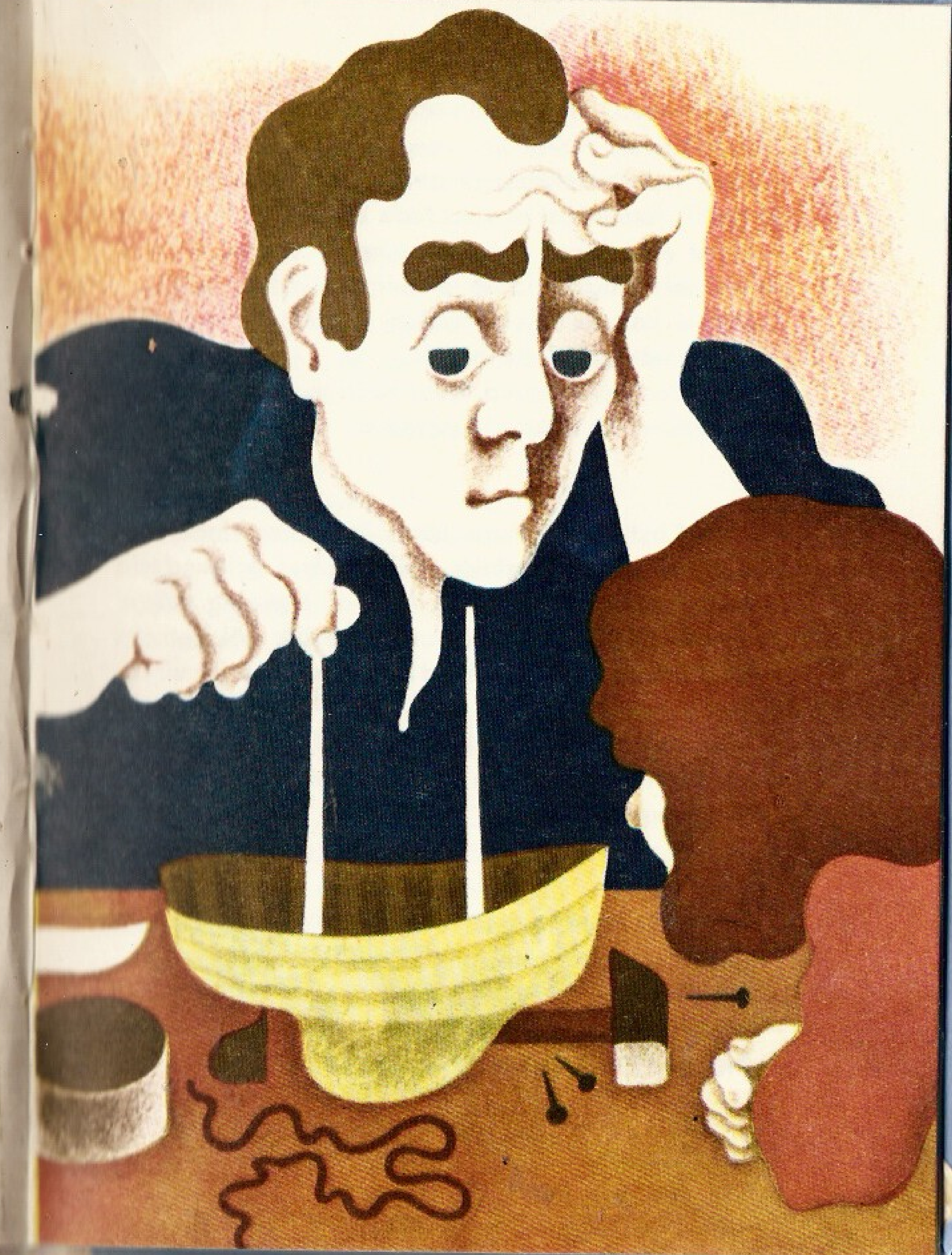
«Ainult nõnda, laps,» ütles isa.

«Ja nii kaua!?»

«Nii kaua. Ja kauem veel.»

Sest laev peab seisma kindlalt vees.

Laev peab olema suur ja tugev, et taluda tormi.



Laev peab olema sale ning kerge, et purjetada nõrgas tuules.

Laev ei tohi lekkida ja peab hästi kuulama rooli, et heitlik tuulesööst ei viiks teda kursilt.

Ja et alati jõuda sadamasse, peab laeva hoidma madalikest ning karidest ja sõitma sõidetud teid.

Sellele kõigele tuleb mõelda, kui ehitatakse laeva. Ja kui tahetakse minna merele.

Kirsti seda ei teadnud. Kuid nüüd ta sai seda teada.

Nii ehitati isa kirjutuslaual laeva.

Aga Kirsti seisis mere ääres ja vaatas sinna, kus veepeeglis helkiva sinise taeva äärel kilgendasid punased pihlamarjakobarad. Meri oli sile ning vaikne ja ainult pinnale hingama tulnud vesilik või hetkeks jalgu kastnud putukas jätsid tasse hääbuvaid virveringe.

Merel ei olnud ainsatki purje. Kuid vees peegelduva rohelise männivõra taga seisis siit kaugena ning kättesaamatuna maa.

See ei olnud see maa, kuhu pääses mööda tiigiperve minnes.

Kirsti vaatas seda maad ja ärev rahutus pakitses ta hinges.

Siis puudutati teda õlast.

«Ma tegin laeva,» ütles poiss.

See oli madal puupinnust väljahooletatud paat.

Tal ei olnud kiilu ega tüüri, paadipõhja oli pistetud žiletitera. Kuid tal oli mast, ja mastis puri. Puri oli ruudulisest vihikulehest, ja purjele oli sinise tindiga kirjutatud: 3—1=2.

«Ma tegin selle sulle,» ütles poiss. «Kas sa tahad?»

«Tahan!» ütles tüdruk ja ta silmad olid kui oliivroheline meri, kus kilgendasid päikesesse kastetud pihlamarjad. Sest tal oli laev. Tal oli kapten. Ja meri oli. Ja kauge maa.

Laeva taha jäi virvesaba. Ja puri oli valge kui kajakas.

See oli tilluke puri.

Ja meri paistis sellest veel suuremana.

Ning maa ees oli tõepoolest väga kaugel.

Oli julgustükk minna nii tillukese purjega nii suurele merele.

Sest isa kirjutuslaual ehitati laeva.

Ent merel pigistas Kirsti valusasti poisi käsivart. Neil ei olnud oma laeva jaoks sõidetud teid. Nende jaoks oli ainult maa ees, kuhu nad olid otsustanud jõuda. Kuid laev oli sattunud madalikule.

Kirsti pigistas poisi käsivart. Aga laeva nina seisis kõrre taga kinni. Tuul surus purjele peale, kuid ta jaks oli nõrk ja laev õõtsus abitult rohututi taga.

«Ehk tuul pöörab,» ütles poiss. «Või tõuseb torm.»

Kuid tuul ei pööranud ja tormi ei tõusnud. Ja laev seisis madalikul.

«Me ei saa oodata,» ütles Kirsti. «Vaata, kui palju on meil veel minna!»

«Me peame midagi ette võtma!» ütles poiss. «Sest meil tõesti pole aega oodata.»

On raske midagi ette võtta, kui oled alles läinud merele ja kui maa on nii kaugel ja laev on madalikul. On väga raske midagi ette võtta.

«Me peame teda viskama,» ütles poiss. «Et tõuseks laine.»

«Aga kui ta saab viga?» ütles tüdruk.

«Ükstaskõik!» ütles poiss. Sest kui kaalul on nii palju, siis ei saa endast hoolida.

Poiss pildus laeva kividega. Ta viskas kive ettevaatlikult ja laevale mitte väga lähedale. Ja kividest tõusid lained, kuid need ei ulatunud madalikule. Raskel tunnil võid ju paljuks valmis olla, kuid siiski pole naljaasi niisuguse hinnaga päästa madalikult laeva, mille oled ise ehitanud.

«Aga kui siiski tõuseb tuul?» ütles poiss.

«Ei,» ütles tüdruk. «Siis parem lähme ümber, kuid me ei või ometi madalikul oodata.»

Ja nad hakkasid nüüd mõlemad oma laeva pilduma — et kas minna ümber või et tõuseksid lained, mis päästaksid nad madalikult.

Nad ei läinud ümber. Kuid laev oli saanud viga ja triivis.



See oli parem kui olla madalikul. Kuid mitte hea, sest triiviva laevaga võib mitte kunagi jõuda sinna, kuhu oled teel.

Poiss ja tüdruk seisid murelikult kokkupigistatud suudega. Lääbakil nagu vigastatud tiivaga kajakas triivis merel tilluke valge puri. Nad vaatasid teda üksisilmi, taipamata veel täiesti, et kui oled ise päästnud oma laeva madalikult ja pärast seda ka triividki, siis ei ole su laev kadunud. Sest niisuguse laevaga ei jääda kauaks triivima.

«Vaata!» ütles Kirsti poisile ja poetas suuremasse pihku tillukesema — enda oma. «Sa vaata!»

Puri merel oli tõusnud uuesti püsti. Aegamisi pööras laev nina kauge maa poole.

Nad hoidsid teineteisel käest, kaks õnnelikku väikest inimest. Nende silmis peegeldusid sinine taevas, ja oliivroheline meri, ja punased pihlamarjakobarad, ja kauge päikeselaiguline kallas, ja valge puri.

Aga puri paistis tillukesena ning kaugena ja valendas kui kajakas lõputult suure mere rüpes. Ta rühkis aina edasi ja lõbus virvesaba ajas teda taga.

Kuid isa kirjutuslaual ehitati laeva.

Seda ehitati asjata.

Sest neile, kes on enda tehtud paadiga läinud merele, ei ole tarvis teiste ehitatud laeva.

SISUKORD

Nooremale koolieale.
Хейно Вяли.
РАССКАЗЫ О КУКАРАДЖЕ.
На эстонском языке. Оформление: Хелдур Ларетей.
Таллин, изд-во «Ээсти раамат».
Toimetaja L.-M. Rosin.
Kunstiline toimetaja H. Tikand.
Tehniline toimetaja M. Kukerman.
Korrektorid A. Kabur ja R. Arendi.
Laduda antud 10. IX 1975. Trükkida antud 6. V 1976.
Ofsetpaber 70×100/32.
Trükipoognaid 3,0. Tingtrükipoognaid 3,87.
Arvestuspoognaid 3,45. Trükiarv 40 000.
«Eesti Raamat», 200090 Tallinn, Pärnu mnt. 10.
Tellimuse nr. 979.
Trükikoda «Oktoober», 200001 Tallinn, Kreutzwaldi 24.
Hind 37 kop.